

Referens:
Byrådirektör Staffan Sollander
tel 08 - 14 05 60 - 5164

20 december 1972

SM/Be 1972:14

1 (62)

PARTISYMPATIUNDERSÖKNINGEN NOVEMBER 1972

1. PARTISYMPATIUNDERSÖKNINGENS (PSU)
GENOMFÖRANDE
- 1.1 Partisynpatiundersökningarnas bakgrund
och syfte

Redan 1967 började man i Sverige diskutera de metoder som användes vid partisynpatiundersökningar. Debatten tog extra fart efter riksdagsmanavalet 1968. Speciellt oroade man sig för att publicering av resultaten från undersökningar som inte utförts på ett vetenskapligt sätt skulle inför ett riksdagsval ge valmanskåren ett felaktigt beslutsunderlag.

I debatten framkom att det vore önskvärt med flera mer eller mindre parallella undersökningar (utförda av olika institut). Det vore också önskvärt med långa serier, dvs regelbundet återkommande undersökningar vilket skulle ge större möjlighet att studera trender och förändringar. Även formerna för publicering av undersökningsresultaten diskuterades.

Önskemål att statistiska centralbyrån skulle börja genomföra partisynpatiundersökningar framfördes från vissa håll. Motiveringarna var att undersökningarna då skulle genomföras och publiceras på ett vetenskapligt mer tillfredsställande sätt, samt att möjligheterna till insyn när det gäller undersökningsmetoder o d skulle öka.

Att dessa undersökningar skall genomföras kan motiveras av att de ger underlag för den politiska debatten både i massmedia och bland allmänheten men också av att de ger underlag för beslutsfattande hos de politiska partierna, massmedia och allmänhet. Även för den politiska forskningen kan partisynpatiundersökningar ge värdefull information.

Mot bakgrund av denna debatt erhöill SCB anslag för budgetåren 1969/70 - 1971/72 för att bedriva forskning inom området för politiska opinionsundersökningar, närmare bestämt mätning av partisynpatier. Arbetet skulle bedrivas så att SCB skulle förbereda sig att kunna motta beställningsuppdrag inom detta område. Sedan detta arbete avslutats, erhöill SCB anslag för år 1972/73 att genomföra tre reguljära partisynpatiundersökningar (nov 1972, febr och maj 1973). Resultatet från den första presenteras här.

Utgivare: Statistiska centralbyrån, Fack, 102 50 Stockholm 27

Statistiska meddelanden ges ut intermittert. Prenumeration kan göras genom bokhandeln eller hos AB Allmänna Förlaget, Fack, 103 20 Stockholm 16. Årsprenumeration inkl moms: hela serien 550 kr; undergrupperna Am och N vardera 125 kr; undergrupperna I, Iv, J och T vardera 100 kr; undergrupperna Bo och P vardera 75 kr; undergrupperna R och U vardera 50 kr; undergrupperna Be, H, Pa och S vardera 25 kr. Lösnummerpris: 2:55 exkl moms (om ej annat anges). Ansvarig utgivare: Lennart Fastbom, Statistiska centralbyrån.

Published by the National Central Bureau of Statistics, Fack, S-102 50 Stockholm 27, Sweden

The Reports are issued from time to time. They may be obtained from AB Allmänna Förlaget, Fack, S-103 20 Stockholm 16, Sweden. Annual subscription: Sw.Kr. 550.—. Subgroups Am, N respectively: Sw.Kr. 125.—; subgroups I, Iv, J, T respectively: Sw.Kr. 100.—; subgroups Bo, P respectively: Sw.Kr. 75.—; subgroups R, U respectively: Sw.Kr. 50.—; subgroups Be, H, Pa, S respectively: Sw.Kr. 25.—. Single issue: Sw.Kr. 2:55 (unless otherwise specified).

Metodarbetet har syftat till att precisera och undersöka förutsättningarna för en, vad gäller antalet undersökningsvariabler, ganska begränsad statistikprodukt som skulle utgöra den standardiserade delen i en större löpande undersökning. PSU skulle ge en relativt begränsad grundinformation åt vissa preciserade frågeställningar men också tjäna som stomme för tilläggsundersökningar på hela eller delar av urvalet inom ämnesområdet "politisk opinionsforskning".

1.2 Population, urvalsram och urvalsstorlek

För en meningsfull beskrivning av en statistikprodukt krävs att undersökningspopulationen är väl definierad. När det gäller PSU finns i allmänhet en önskan att dra slutsatser om hur det skulle gå i ett nära förestående hypotetiskt eller verkligt riksdagsval varför det oftast är lämpligt att välja valmanskåren till undersökningspopulation. För att tillhöra valmanskåren måste man uppfylla följande villkor:

- 1) vara i riket mantalsskriven svensk medborgare
- 2) vara fyllda 19 år senast året före valet
- 3) icke vara omyndigförklarad och
- 4) vara upptagen som röstberättigad i en gällande allmän röstlängd.

För i riket icke mantalsskrivna svenska medborgare: gäller samma sak, men de måste ha varit kyrkobokförda i riket någon gång under de fem senaste åren och vara upptagna i en för utlandssvenskar gällande särskild röstlängd.

Vid beslutet om hur undersökningspopulationen skall definieras måste man tänka på vilka möjligheter man har att återfinna personerna i den, dvs om det finns någon förteckning över personerna som kan användas som urvalsram. Röstlängderna finns inte tillgängliga på magnetband, varför de i praktiken är svårare användbara.

Den urvalsram som använts i stället är registret över totalbefolkningen (RTB) vilket innehåller alla i riket kyrkobokförda personer. Med utgångspunkt från de personuppgifter som finns i registret kan valmanskåren dock ej exakt urskiljas.

De personer som finns upptagna i särskild röstlängd kan ej identifieras i RTB (0,03 % vid valet 1970).

En brist på överensstämmelse finns när det gäller personer som nyligen blivit svenska medborgare. Tar man med alla som enligt RTB är svenska medborgare vid urvalstillfället kommer vissa personer med som inte var svenska medborgare då röstlängderna upprättades. Också här är det endast ett litet antal personer som berörs.

De villkor som skall uppfyllas för att en person skall ha möjlighet att väljas ut till PSU är:

- 1) ingår i RTB, dvs är kyrkobokförd i riket
- 2) är svensk medborgare enligt RTB-uppgift
- 3) icke är omyndigförklarad enligt RTB-uppgift
- 4) uppfyller ålderskravet.

I och med att dessa villkor har iakttagits kan sägas att en för PSUs syften god överensstämmelse råder mellan urvalsram och undersökningspopulation.

Urvalsstorleken i PSU har fastställts till 9 000 personer. Urvalet skall roteras från ett undersökningstillfälle till nästa, så att en tredjedel utbyts varje gång.

Urvalets omfattning motiveras av att stora krav föreligger på precision i undersökningsresultaten, och på att möjligheter skall finnas att redovisa resultat på delgrupper av undersökningspopulationen (redovisningsgrupper).

1.3 Mätinstrument

För den standardiserade undersökningen (PSU) krävs inget omfattande frågeformulär. De bakgrundsvariabler som används hämtas från register och i övrigt är det endast ett fåtal undersökningsvariabler som är aktuella.

Med utgångspunkt från formuläret kan innehållet beskrivas i tre punkter:

- 1) Frågor som avser att mäta vilket parti intervjupersonen sympatiserar mest med.

I fråga 1 och 2 efterfrågas vilket av de politiska partierna "som står Er närmare än de andra". Om detta inte leder till svar kommer i fråga 3 en modifiering, vilket parti man "hyser störst sympati för". Personer som inte uppger parti tillfrågas om vilket partiblock de hyser störst sympati för.

- 2) Frågor som berör föregående riksdagsval.

Först ställs en fråga om intervjupersonen deltog i riksdagsvalet och därefter, om personen uppger att så var fallet, en fråga om valt parti. Uppger personen inte partiet efterfrågas partiblock.

De båda frågorna används till bakgrundsvariabeln i bl a flödestabellerna samt för uppdelning på efterstrata vid estimationen av röstningsfördelningen på parti (om det vore val "idag"). Genom svaren på frågorna kan också valresultatet vid föregående val estimeras vilket ger möjlighet att beräkna vilken fördelning bortfallet på frågorna borde ha om hela skillnaden mellan svarsindividernas fördelning och valresultatet skall förklaras av att bortfallsfördelningen skiljer sig från svarsindividernas fördelning. Denna hypotetiska fördelning för bortfallet används vid skattning av röstningsfördelningen på

parti och partiblock och vid skattning av parametrarna i flödestabellerna (tabellerna 3-6), där man utgår från svaren enligt punkt 3 här nedan.

- 3) Frågor om intervjupersonens handlande vid ett nära förestående hypotetiskt val.

Först tillfrågas intervjupersonerna om de skulle rösta om det vore val i november 1972 och därefter vilket parti de skulle rösta på. Frågan om partivalsplaner ställs även till dem som säger att de inte skulle rösta. Uppger intervjupersonen inte parti frågas om partiblock.

Genom svaren på dessa frågor tilldelas personen en viss röstningssannolikhet. Dessa sannolikheter har bestämts utifrån kontroller i röstlängderna i samband med metodarbetet. Röstningssannolikheterna och partisvaren (partiblockssvaren) utnyttjas för att skatta röstningsfördelningen på parti och partiblock och flödestabellerna (tabell 3-6).

Intervjupersonerna ställs således tre gånger inför frågan om vilket parti man föredrar:

- a) Vilket parti de sympatiserar mest med = partisympati
- b) Vilket parti de faktiskt röstade på 1970
- c) Vilket parti de skulle rösta på om det vore val i november 1972 (vid undersökningstillfället) = röstningsympati.

En särskild teknik att få fram mer information är att personer som svarat vet ej eller som vägrat svara på partifrågorna i stället tillfrågas om partiblock. Detta tillvägagångssätt medförde att uppgift om partiblock erhöles för ytterligare omkring 9 procent av nettourvalet.

1.4 Datainsamling och bearbetning

Intervjuuppgifterna insamlades genom telefonkontakter med urvalspersonerna av SCBs lokalombud under första hälften av november 1972. Om intervjupersonen ej var anträffbar på telefon gjordes intervjun vid personligt besök. Denna besöksuppföljning begränsades till ett slumpmässigt urval av dem som ej kunnat intervjuas per telefon.

Materialet granskades översiktligt manuellt, stansades och kontrollstansades samt genomgick efter inläsning till magnetband, kontrollprogram för logiska kontroller, fullständighetskontroll m m. Slutligen framkördes de här redovisade tabellerna.

Individbortfallet uppgick till 10,7 % av nettourvalet. Av detta var 6,2 % vägrare medan 4,4 % ej anträffades eller var sjuka.

1.5 Estimatorer

De estimatorer som använts har framkommit genom metodarbetet före de reguljära partisymptiundersökningarna.

1.5.1 Aktuella estimatorer

De nivåparametrar som är aktuella att estimeras i PSU är de procentandelar partierna (partiblocken) skulle erhålla om det vore val i november 1972 (röstningssympti), tabell 4 och 6 samt partiernas procentandelar av partisymptierna dels i hela undersökningspopulationen och dels i olika redovisningsgrupper (tabell 7-14). I tabellredovisningen ingår även en förändringsparameter, som mäter förändringen i benägenheten att rösta på ett visst parti eller partigrupp sedan föregående val (tabell 3 och 5).

I tabell 3-6 används förfarandet med efterstratifiering med varierande röstningssannolikhet och bortfallet fördelat på parti och strata (sista raden i metodtabell B sid 52). Bakgrunden till detta framgår i avsnitt 3.4 nedan. I tabell 7-14 används enkel estimation utan korrigering för bortfall.

Beräkningsformler för estimationen framgår av avsnitt 2.3 nedan. Där beskrivs också estimationen av estimatorernas varians samt osäkerhetstalen.

1.5.2 Skäl att använda olika estimatorer

När det gäller partisymptifördelningarna (tabell 7-14) är avsikten den att statistikkonsumenten själv skall kunna göra antaganden bl om bortfallets fördelning på partier och på så sätt konstruera sin egen modell i vilken man kan utnyttja tabellernas skattningar. Dessa skattningar skall alltså kunna tjäna som "råmaterial" varför det är en fördel om de estimeras på ett enkelt sätt. Därför beräknas dessa skattningar som summan av antalet personer i stickprovet som tillhör redovisningsgruppen och kategorin (partiet e d) dividerat med antalet personer i stickprovet som tillhör redovisningsgruppen. Genom att basalen redovisas i tabellerna kan statistikkonsumenten lätt beräkna antalet personer i stickprovet som uppgivit visst svar.

När det gäller de parametrar som betecknats som röstningssympti, dvs den fördelning som avser att spegla resultatet om det vore val idag, är det mer befogat att statistikproducenten svarar för modellen, dvs gör antagandena om bortfallets fördelning etc. Inom ramen för metodarbetet har flera modeller prövats med material från PSU augusti 1970, varefter man stannat för ovannämnda efterstratifieringsestimator.

2 Tabellbilaga till partisynpatiuundersökningen
november 1972

2.1 NÅGRA PÅPEKANDEN ANGÅENDE TABELLBERÄKNINGARNA

- a) Efter tabellerna beskrivs detaljerat hur dessa har erhållits (avsnitt 2.3).
- b) Kolumnvariabeln (x) fungerar i samtliga tabeller som bakgrundsvariabel och indelningar efter denna definierar alltså redovisningsgrupperna.
- c) Allmänt gäller att person som anträffats, men vägrar PSU-intervju erhåller värdet "Uppgift saknas" på kolumnvariabeln (x) om dess värde är okänt och värdet "Vägrar" på radvariabeln (y) om detta värde finns i tabellen.

Person som ej anträffats erhåller värdet "Uppgift saknas" på kolumnvariabeln (x) om dess värde är okänt och värdet "Ej anträffad" på radvariabeln (y) om detta värde finns i tabellen.

- d) Med borgerligt parti avses centerpartiet, folkpartiet och moderata samlingspartiet
socialistiskt parti avses socialdemokraterna och VpK
övrigt parti avses KDS, KFML och eventuellt övriga partibeteckningar samt blankröstning.
- e) Med bastal avses antalet observationer som respektive skattning baserar sig på.
- f) Allmänt gäller att tabellerna byggs upp utifrån uppgifterna som erhållits vid intervjun.

Vissa uppgifter är också hämtade från andra källor t ex registret över totalbefolkningen (RTB). De utnyttjade registerkällorna innehåller i stort sett uppgifter för alla personer i nettourvalet. Redovisningsgruppen "uppgift saknas" i berörda tabeller markeras därför med ett "kryss". De fåtaliga personer för vilka uppgift saknas (= bastalet för kolumnen med "kryss") har i regel värdet "ej anträffad" på y-variabeln.

- g) Samtliga tabeller grundar sig på nettourvalet dvs de personer som tillhör grupperna död och utflyttad till utlandet har exkluderats från bruttourvalet.
- h) Det bör observeras att de osäkerhetstal (Ost) (anges inom parentes under respektive skattning) som beräknats endast tar hänsyn till icke-systematiska fel. En diskussion om förekomsten av systematiska fel finns i avsnitt 3.3 och 3.4. Beräkning av osäkerhetstal redovisas för varje tabell i avsnitt 2.3.
- i) För nästan alla parametrar har vi kvotskattningar vilka ej är väntevärdesriktiga. Det systematiska felet som beror på att skattningen är en kvot mellan två

slumpvariabler är emellertid negligerbart relativt variansen om variationskoefficienten för nämnaren är mindre än 0,2. Om detta villkor ej är uppfyllt för någon parameterskattning anges för motsvarande tabell-cell ou (= osäker uppgift).

- j) Allmänt gäller att såväl objektbortfall (ingen fråga alls är besvarad) som partiellt bortfall (enstaka fråga är ej besvarad) inräknats i tabellerna antingen under rubriken "ej anträffad" eller "vägrar" (i tabell 3-6 har dock genom bl a imputation bortfallet fördelats på olika partier).

2.2 TABELLER

Tabell 1

Valmanskåren fördelad på uttalad avsikt att delta i riksdagsval (vid undersökningstillfället) samt på röstande på partiblock vid 1970 års val.

Valdeltagande (Uttalad avsikt) vid ev val nov -72	RIKSDAGSVALET 1970						Sant- liga
	Uppgift saknas	Borger- ligt parti	Socia- listiskt parti	Övriga partier	Ej röstat	Ej 1) röstber. födda 1951-52	
	%	%	%	%	%	%	%
Röstare	14,3 (2,1)	91,0 (1,1)	85,2 (1,2)	83,8 (6,6)	37,4 (4,2)	60,6 (5,8)	73,3 (1,0)
Röstare kanske	3,0 (1,1)	4,4 (0,8)	7,3 (0,9)	7,4 (4,5)	21,6 (3,6)	13,9 (4,0)	6,9 (0,6)
Röstare inte	2,6 (0,9)	2,8 (0,6)	4,4 (0,7)	6,6 (4,7)	34,1 (4,2)	16,1 (4,4)	6,0 (0,5)
Vet ej	4,0 (1,2)	1,7 (0,5)	3,1 (0,6)	2,2 (2,5)	7,0 (2,3)	1,3 (1,3)	2,9 (0,4)
Vägrar	45,5 (3,0)	0,0 (0,1)	0,1 (0,1)	0,0 (0,0)	0,0 (0,0)	3,5 (2,1)	6,5 (0,5)
Ej anträffad	30,6 (2,9)	0,0 (0,0)	0,0 (0,0)	0,0 (0,0)	0,0 (0,0)	4,5 (2,8)	4,4 (0,5)
Summa	100	100	100	100	100	100	100
Bastal (antal obs)	1248	3090	3586	136	602	310	8972

Siffrorna inom parentes utgör osäkerhetstalet (ost). Det intervall som bildas om osäkerhetstalet dras ifrån resp läggs till skattningen är ett 95 %-igt konfidensintervall, dvs intervallet innehåller det riktiga populationsvärdet med 95 % säkerhet om inga systematiska fel föreligger.

Övriga definitioner för denna tabell redovisas i avsnitt 2.3 eller framgår i påpekandena i avsnitt 2.1 ovan.

- 1) Inkluderar även personer som blivit röstberättigade på annat sätt sedan 1970 (ex blivit svenska medborgare).

Tabell 2

Valmanskåren fördelad på uttalad avsikt att delta i riksdagsval (vid undersökningstillfället) samt på olika partier röstande vid 1970 års val.

Valdeltagande (Uttalad avsikt) vid ev val 1972	RIKSDAGSVALET 1970									Hela valmans- kåren
	Uppgift saknas	Center- partiet	Folk- partiet	Moderata samlings- partiet	Social demokra- terna	VpK	Övriga partier	Ej röstat	Ej 1) röstber. födda 1951-52	
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Röstar	23,8 (2,3)	90,8 (1,7)	90,8 (2,1)	93,4 (1,9)	85,2 (1,3)	91,0 (4,4)	83,8 (6,6)	37,4 (4,2)	60,6 (5,8)	73,3 (1,0)
Röstar kanske	4,2 (1,1)	4,7 (1,2)	4,1 (1,4)	3,1 (1,4)	7,3 (0,9)	5,5 (3,7)	7,4 (4,5)	21,6 (3,6)	13,9 (4,0)	6,9 (0,6)
Röstar inte	2,8 (0,9)	2,9 (1,0)	3,4 (1,3)	2,2 (1,1)	4,4 (0,8)	2,0 (2,0)	6,6 (4,7)	34,1 (4,2)	16,1 (4,4)	6,0 (0,5)
Vet ej	4,2 (1,1)	1,7 (0,8)	1,6 (0,9)	1,3 (0,8)	3,2 (0,6)	1,5 (1,7)	2,2 (2,5)	7,0 (2,3)	1,3 (1,3)	2,9 (0,4)
Vägrar	39,0 (2,7)	0,0 (0,0)	0,0 (0,0)	0,0 (0,0)	0,0 (0,0)	0,0 (0,0)	0,0 (0,0)	0,0 (0,0)	3,5 (2,1)	6,5 (0,5)
Ej anträffad	26,1 (2,6)	0,0 (0,0)	0,0 (0,0)	0,0 (0,0)	0,0 (0,0)	0,0 (0,0)	0,0 (0,0)	0,0 (0,0)	4,5 (2,8)	4,4 (0,5)
Summa	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Bastal (antal obs)	1465	1333	874	743	3308	201	136	602	310	8972

Siffrorna inom parentes utgör osäkerhetstalet (ost). Det intervall som bildas om osäkerhetstalet dras ifrån resp läggs till skattningen är ett 95 %-igt konfidensintervall, dvs intervallet innehåller det riktiga populationsvärdet med 95 % säkerhet, om inga systematiska fel föreligger.

Övriga definitioner för denna tabell redovisas i avsnitt 2.3 eller framgår i påpekandena i avsnitt 2.1 ovan.

1) Inkluderar även personer som blivit röstberättigade på annat sätt sedan 1970 (ex blivit svenska medborgare).

Tabell 3

Valmanskåren fördelad på partiblock man skulle rösta på om det vore val vid undersökningstillfället (röstningssympati), med hänsyn tagen till röstningssannolikhet. Jämförelse med föregående riksdagsval.

	Röstnings- sympati nov -72	Förändring från föregående val (1970)
Borgerligt parti	52,6 (0,6)	5,0 (0,6)
Socialistiskt parti	44,8 (0,6)	-5,3 (0,6)
Övriga partier	2,6 (0,4)	0,4 (0,4)
Summa	100	0

Denna tabell är liksom tabell 4 uppbyggd i två steg.

Om siffrorna i denna tabell tolkas som en valprognos innebär detta att man antager att den politiska verksamheten fram till valet får ett sådant innehåll att röstningspartisympatifördelningen inte påverkas.

Siffrorna inom parentes utgör osäkerhetstalet (ost). Det intervall som bildas om osäkerhetstalet dras ifrån resp läggs till skattningen är ett 95 %-igt konfidensintervall, dvs intervallet innehåller det riktiga populationsvärdet med 95 % säkerhet, om inga systematiska fel föreligger.

Övriga definitioner för denna tabell redovisas i avsnitt 2.3 eller framgår i påpekandena i avsnitt 2.1 ovan.

Tabell 4a

Valmanskåren fördelad på partiblock man skulle rösta på om det vore val vid undersökningstillfället (röstningssympati) samt på röstande på samma block vid 1970 års val med hänsyn tagen till röstningssannolikhet.

Uttalad röstningssympati (nov -72)	RIKSDAGSVALET 1970				Ej 1) röstber födda 1951-52 %
	Borger- ligt parti %	Socia- listiskt parti %	Övriga partier %	Ej röstat %	
Borgerligt parti	98,2 (0,5)	11,3 (1,0)	16,3 (5,5)	50,0 (3,2)	51,4 (5,7)
Socialistiskt parti	1,5 (0,4)	87,9 (1,1)	7,1 (3,9)	45,0 (3,1)	46,6 (5,7)
Övriga partier	0,3 (0,2)	0,9 (0,3)	76,6 (6,3)	5,1 (1,4)	2,0 (1,6)
Summa	100	100	100	100	100
Bastal	3647	3839	177	999	310

Denna tabell är uppbyggd i två steg. I det första steget bestäms värdet på kolumn-variabeln av svaren på frågorna 5, 6 och 7 och värdet på rad-variabeln bestäms av svaren på frågorna 8, 9 och 10. Härvid erhålles en rad respektive kolumn för "uppgift saknas". Därefter fördelas "uppgift saknas" på partier och efterstrata i steg 2 på det sätt som beskrivs i avsnitt 2.3.

Siffrorna inom parentes utgör osäkerhetstalet (ost). Det intervall som bildas om osäkerhetstalet dras ifrån resp läggs till skattningen är ett 95 %-igt konfidensintervall, dvs intervallet innehåller det riktiga populationsvärdet med 95 % säkerhet, om inga systematiska fel föreligger.

Övriga definitioner för denna tabell redovisas i avsnitt 2.3 eller framgår i påpekandena i avsnitt 2.1 ovan.

- 1) Inkluderar även personer som blivit röstberättigade på annat sätt sedan 1970 (ex blivit svenska medborgare).

Tabell 4b

Tabell över "uppgift saknas" innan de fördelats i tabell 4a genom förfarandet i steg 2.

Uttalad röstningssympati (nov -72)	RIKSDAGSVALET 1970				Ej 1) röstber. födda 1951-52 %	Uppgift saknas %
	Borger- ligt parti %	Socia- listiskt parti %	Övriga partier %	Ej röstat %		
Borgerligt parti						3,6 (1,1)
Socialistiskt parti						2,1 (0,9)
Övriga partier						0,3 (0,3)
Summa						
Bastal						
Uppgift saknas	2,3 (0,6)	5,8 (0,8)	5,9 (4,9)	29,9 (4,0)	20,3 (4,9)	94,0 (1,4)
Bastal	3090	3586	136	602	310	1248

Siffrorna inom parentes utgör osäkerhetstalet (ost). Det intervall som bildas om osäkerhetstalet dras ifrån resp läggs till skattningen är ett 95 %-igt konfidensintervall, dvs intervallet innehåller det riktiga populationsvärdet med 95 % säkerhet, om inga systematiska fel föreligger.

Övriga definitioner för denna tabell redovisas i avsnitt 2.3 eller framgår i påpekandena i avsnitt 2.1 ovan.

1) Inkluderar även personer som blivit röstberättigade på annat sätt sedan 1970 (ex blivit svenska medborgare).

Tabell 5

Valmanskåren fördelad på parti man skulle rösta på vid undersökningstillfället (röstningssympati) med hänsyn tagen till röstningssannolikhet. Jämförelse med föregående riksdagsval.

	Röstnings- sympati nov -72	Förändring från föregående val (1970)
Centerpartiet	26,7 (0,6)	6,8 (0,6)
Folkpartiet	13,4 (0,4)	-2,8 (0,4)
Moderata samlingspartiet	10,9 (0,4)	-0,6 (0,4)
Socialdemokraterna	40,6 (0,6)	-4,7 (0,6)
VpK	5,7 (0,3)	0,9 (0,3)
Övriga partier	2,6 (0,4)	0,4 (0,4)
Summa	100	0

Denna tabell är liksom tabell 6 uppbyggd i två steg, se nedan.

Om siffrorna i denna tabell tolkas som en valprognos innebär detta att man antager att den politiska verksamheten fram till valet får ett sådant innehåll att röstningspartisympatifördelningen inte påverkas.

Siffrorna inom parentes utgör osäkerhetstalet (ost). Det intervall som bildas om osäkerhetstalet dras ifrån resp läggs till skattningen är ett 95 %-igt konfidensintervall, dvs intervallet innehåller det riktiga populationsvärdet med 95 % säkerhet, om inga systematiska fel föreligger.

Övriga definitioner för denna tabell redovisas i avsnitt 2.3 eller framgår i påpekandena i avsnitt 2.1 ovan.

Tabell 6 a

Valmanskåren fördelad på parti man skulle rösta på vid undersökningstillfället (röstningssympati) samt på röstande på olika partier vid 1970 års val med hänsyn tagen till röstningssannolikhet.

Denna tabell är uppbyggd i två steg. I det första steget bestäms värdet på kolumn-variabeln av svaren på frågorna 5 och 6 och värdet på rad-variabeln bestäms av svaren på frågorna 8 och 9. Därefter fördelas "uppgift saknas" på partier och efterstrata i steg 2 på det sätt som beskrivs i avsnitt 2.3.

Uttalad röstningssympati (nov -72)	RIKSDAGSVALET 1970							
	Center- partiet	Folk- partiet	Moderata samlings- partiet	Social- demokra- terna	VpK	Övriga partier	Ej röstat	Ej 1) röstber. födda 1951-52
	%	%	%	%	%	%	%	%
Centerpartiet	96,5 (1,0)	13,9 (1,9)	9,4 (2,0)	6,9 (0,9)	3,7 (1,9)	7,4 (3,9)	29,7 (2,9)	32,6 (5,3)
Folkpartiet	0,9 (0,5)	81,2 (2,2)	2,2 (1,0)	1,3 (0,4)	0,0 -	3,5 (2,7)	9,6 (1,9)	6,0 (2,7)
Moderata samlingspartiet	1,0 (0,5)	3,6 (1,0)	86,8 (2,3)	0,7 (0,3)	0,0 -	1,9 (1,9)	7,4 (1,7)	10,9 (3,5)
Socialdemokraterna	0,9 (0,5)	0,9 (0,5)	1,0 (0,7)	88,1 (1,1)	5,4 (2,3)	3,5 (2,7)	41,5 (3,1)	35,0 (5,5)
VpK	0,4 (0,3)	0,1 (0,2)	0,1 (0,2)	2,4 (0,5)	88,5 (3,3)	2,6 (2,5)	6,2 (1,5)	13,3 (3,8)
Övriga partier	0,2 (0,3)	0,3 (0,3)	0,4 (0,5)	0,8 (0,3)	2,3 (1,6)	81,1 (5,8)	5,7 (1,5)	2,3 (1,7)
Summa	100	100	100	100	100	100	100	100
Bastal	1537	1227	884	3479	357	179	999	310

Siffrorna inom parentes utgör osäkerhetstalet (ost). Det intervall som bildas om osäkerhetstalet dras ifrån resp läggs till skattningen är ett 95 %-igt konfidensintervall, dvs intervallet innehåller det riktiga populationsvärdet med 95 % säkerhet, om inga systematiska fel föreligger.

Övriga definitioner för denna tabell redovisas i avsnitt 2.3 eller framgår i påpekandena i avsnitt 2.1 ovan.

1) Inkluderar även personer som blivit röstberättigade på annat sätt sedan 1970 (ex blivit svenska medborgare)

Tabell 6 b

Tabell över "uppgift saknas" innan de fördelats i tabell 6 a genom förfarandet i steg 2

Uttalad röstningssympati (nov -72)	RIKSDAGSVALET 1970								Uppgift saknas
	Centerpartiet %	Folkpartiet %	Moderata samlingspartiet %	Socialdemokraterna %	VpK %	Övriga partier %	Ej röstat %	Ej 1) röstber. födda 1951-52 %	
Centerpartiet									1,8 (0,7)
Folkpartiet									1,0 (0,5)
Moderata samlingspartiet									0,8 (0,5)
Socialdemokraterna									1,2 (0,6)
VpK									0,2 (0,2)
Övriga partier									0,4 (0,3)
Summa									
Bastal									
Uppgift saknas	6,8 (1,4)	14,1 (2,4)	10,2 (2,2)	13,2 (1,2)	7,5 (3,9)	14,0 (6,5)	40,0 (4,3)	31,3 (5,5)	94,7 (1,2)
Bastal	1333	874	743	3308	201	136	602	310	1465

Siffrorna inom parentes utgör osäkerhetstalet (ost). Det intervall som bildas om osäkerhetstalet dras ifrån resp läggs till skattningen är ett 95 %-igt konfidensintervall, dvs intervallet innehåller det riktiga populationsvärdet med 95 % säkerhet, om inga systematiska fel föreligger.

Övriga definitioner för denna tabell redovisas i avsnitt 2.3 eller framgår i påpekandena i avsnitt 2.1 ovan.

1) Inkluderar även personer som blivit röstberättigade på annat sätt sedan 1970 (ex blivit svenska medborgare)

Tabell 7

Valmanskåren fördelad på uttalade partisympatier samt ålder

Uttalad partisympati (nov -72)	Å L D E R ¹⁾										Hela val- manskåren %
	Uppgift saknas	20-24 %	25-29 %	30-34 %	35-39 %	40-44 %	45-49 %	50-54 %	55-59 %	60- %	
Centerpartiet		20,3 (2,9)	17,9 (2,6)	21,7 (3,0)	19,9 (3,3)	23,3 (3,3)	20,3 (3,0)	16,4 (2,6)	15,3 (2,6)	14,8 (1,4)	18,0 (0,8)
Folkpartiet		3,9 (1,4)	7,3 (1,7)	8,7 (2,2)	10,4 (2,5)	5,8 (1,8)	7,2 (2,0)	8,4 (1,9)	7,5 (2,0)	8,6 (1,1)	7,7 (0,6)
Moderata samlingspartiet		4,7 (1,5)	6,2 (1,6)	6,1 (1,8)	6,8 (2,0)	9,0 (2,3)	8,0 (2,0)	8,2 (2,0)	7,2 (1,9)	8,8 (1,1)	7,5 (0,6)
Socialdemokraterna		24,6 (3,1)	33,6 (3,2)	31,2 (3,5)	33,0 (3,8)	34,5 (3,7)	34,8 (3,6)	33,6 (3,4)	38,7 (3,6)	35,2 (2,0)	33,5 (1,0)
VpK		6,8 (1,8)	5,1 (1,5)	2,4 (1,3)	1,4 (0,9)	1,6 (0,9)	2,3 (1,1)	1,9 (1,0)	2,6 (1,1)	1,8 (0,5)	2,8 (0,4)
Övriga partier		2,2 (1,0)	1,0 (0,6)	1,5 (1,0)	1,1 (0,9)	0,6 (0,6)	1,1 (0,8)	1,5 (0,9)	2,3 (1,1)	1,4 (0,5)	1,4 (0,3)
Inget parti		10,0 (2,1)	8,6 (1,9)	8,8 (2,1)	6,7 (2,1)	7,4 (2,1)	7,1 (1,9)	8,0 (2,0)	6,7 (1,9)	5,6 (1,0)	7,3 (0,6)
Vet ej		14,3 (2,5)	8,7 (1,8)	8,3 (2,1)	8,4 (2,2)	6,3 (1,9)	6,0 (1,8)	7,8 (1,9)	6,4 (1,9)	6,1 (1,0)	7,7 (0,6)
Vägrar		6,7 (1,7)	7,0 (1,7)	8,8 (2,2)	9,6 (2,4)	9,1 (2,3)	10,4 (2,4)	11,3 (2,3)	10,8 (2,3)	11,0 (1,3)	9,7 (0,7)
Ej anträffad		6,6 (2,1)	4,5 (1,5)	2,4 (1,3)	2,6 (1,4)	2,4 (1,4)	2,8 (1,4)	3,0 (1,4)	2,4 (1,3)	6,7 (1,1)	4,4 (0,5)
Summa		100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Bastal		869	999	783	643	701	749	825	776	2627	8972

Siffrorna inom parentes utgör osäkerhetstalet (ost). Det intervall som bildas om osäkerhetstalet dras ifrån resp läggs till skattningen är ett 95 %-igt konfidensintervall, dvs intervallet innehåller det riktiga populationsvärdet med 95 % säkerhet, om inga systematiska fel föreligger.

Övriga definitioner för denna tabell redovisas i avsnitt 2.3 eller framgår i påpekandena i avsnitt 2.1 ovan.

¹⁾ Aldern mätes i hela år och utgör den ålder, som uppnås under det kalenderår då fältarbetet genomfördes.

Tabell 8

Valmanskåren fördelad på uttalade partisympatier samt kön och ålder.

Uttalad partisynpati (nov -72)	KÖN OCH ÅLDER ¹⁾					Hela val- mans- kåren
	Uppgift saknas	Män 20-34	Män 35-	Kvinnor 20-34	Kvinnor 35-	
		%	%	%	%	
Centerpartiet		22,2 (2,4)	19,3 (1,5)	17,3 (2,2)	15,2 (1,3)	18,0 (0,8)
Folkpartiet		5,5 (1,3)	7,3 (1,0)	7,8 (1,5)	9,0 (1,0)	7,7 (0,6)
Moderata samlingspartiet		6,1 (1,4)	8,1 (1,0)	5,3 (1,3)	8,3 (1,0)	7,5 (0,6)
Socialdemokraterna		29,2 (2,6)	38,0 (1,8)	30,8 (2,7)	32,3 (1,7)	33,5 (1,0)
VpK		5,9 (1,4)	2,7 (0,6)	3,8 (1,1)	1,1 (0,4)	2,8 (0,4)
Övriga partier		1,4 (0,6)	1,0 (0,4)	1,7 (0,8)	1,7 (0,5)	1,4 (0,3)
Inget parti		9,1 (1,7)	6,2 (0,9)	9,2 (1,7)	6,9 (0,9)	7,3 (0,6)
Vet ej		8,6 (1,6)	4,3 (0,8)	12,3 (1,9)	8,8 (1,0)	7,7 (0,6)
Vägrar		6,6 (1,4)	9,0 (1,1)	8,2 (1,6)	12,2 (1,2)	9,7 (0,7)
Ej anträffad		5,5 (1,5)	4,1 (0,8)	3,6 (1,3)	4,5 (0,8)	4,4 (0,5)
Summa		100	100	100	100	100
Bastal		1354	3087	1297	3234	8972

Siffrorna inom parentes utgör osäkerhetstalet (ost). Det intervall som bildas om osäkerhetstalet dras ifrån resp läggs till skattningen är ett 95 %-igt konfidensintervall, dvs intervallet innehåller det riktiga populationsvärdet med 95 % säkerhet, om inga systematiska fel föreligger.

Övriga definitioner för denna tabell redovisas i avsnitt 2.3 eller framgår i påpekandena i avsnitt 2.1 ovan.

- 1) Åldern mätes i hela år och utgör den ålder, som uppnås under det kalenderår då fältarbetet genomföres.

Tabell 9

Valmanskåren fördelad på uttalade partisympatier samt civilstånd och ålder.

Uttalad partisympati (nov -72)	CIVILSTÅND OCH ÅLDER ¹⁾					Hela val- mans- kåren %
	Uppgift saknas	Ogift, förut gift 20-34 %	Ogift, förut gift 35- %	Gift 20-34 %	Gift 35- %	
Centerpartiet		18,3 (2,3)	13,6 (1,7)	21,3 (2,3)	18,6 (1,2)	18,0 (0,8)
Folkpartiet		5,1 (1,3)	7,3 (1,3)	8,1 (1,6)	8,5 (0,9)	7,7 (0,6)
Moderata samlingspartiet		5,3 (1,3)	8,7 (1,4)	6,1 (1,3)	8,1 (0,8)	7,5 (0,6)
Socialdemokraterna		26,9 (2,6)	33,0 (2,4)	33,0 (2,7)	35,9 (1,5)	33,5 (1,0)
VpK		6,5 (1,4)	1,6 (0,6)	3,3 (1,0)	2,0 (0,4)	2,8 (0,4)
Övriga partier		1,8 (0,8)	1,5 (0,6)	1,3 (0,6)	1,3 (0,3)	1,4 (0,3)
Inget parti		8,5 (1,6)	7,1 (1,3)	9,7 (1,7)	6,3 (0,7)	7,3 (0,6)
Vet ej		12,6 (2,0)	7,6 (1,3)	8,3 (1,6)	6,2 (0,7)	7,7 (0,6)
Vägrar		7,5 (1,5)	10,3 (1,5)	7,4 (1,5)	10,7 (0,9)	9,7 (0,7)
Ej anträffad		7,7 (1,7)	9,4 (1,5)	1,5 (0,9)	2,4 (0,5)	4,4 (0,5)
Summa		100	100	100	100	100
Bastal		1314	1784	1337	4537	8972

Siffrorna inom parentes utgör osäkerhetstalet (ost). Det intervall som bildas om osäkerhetstalet dras ifrån resp läggs till skattningen är ett 95 %-igt konfidensintervall, dvs intervallet innehåller det riktiga populationsvärdet med 95 % säkerhet, om inga systematiska fel föreligger.

Övriga definitioner för denna tabell redovisas i avsnitt 2.3 eller framgår i påpekandena i avsnitt 2.1 ovan.

1) Åldern mätes i hela år och utgör den ålder, som uppnås under det kalenderår då fältarbetet genomföres.

Tabell 10

Valmanskåren fördelad på uttalade partisympatier samt ålder och antal barn under 18 år.

Uttalad partisympati (nov -72)	ANTAL BARN OCH ÅLDER ¹⁾					Hela val- mans- kåren %
	Uppgift saknas	0 barn 20-34 %	0 barn 35 - %	1 - 2 barn %	3 eller flera barn %	
Centerpartiet		19,7 (2,3)	15,1 (1,1)	20,6 (1,6)	23,7 (3,6)	18,0 (0,8)
Folkpartiet		5,6 (1,3)	7,9 (0,8)	7,6 (1,1)	11,8 (2,9)	7,7 (0,6)
Moderata samlingspartiet		6,1 (1,4)	8,1 (0,8)	6,9 (1,0)	9,0 (2,5)	7,5 (0,6)
Socialdemokraterna		26,1 (2,5)	35,5 (1,5)	34,8 (1,9)	31,1 (4,0)	33,5 (1,0)
VpK		6,4 (1,4)	1,9 (0,4)	2,4 (0,6)	1,9 (1,2)	2,8 (0,4)
Övriga partier		1,9 (0,7)	1,4 (0,4)	1,2 (0,5)	1,1 (0,9)	1,4 (0,3)
Inget parti		8,2 (1,5)	6,3 (0,8)	8,6 (1,1)	7,4 (2,3)	7,3 (0,6)
Vet ej		11,4 (1,8)	6,7 (0,8)	8,2 (1,1)	4,6 (1,8)	7,7 (0,6)
Vägrar		7,5 (1,4)	11,3 (1,0)	8,4 (1,1)	8,1 (2,4)	9,7 (0,7)
Ej anträffad		7,0 (1,6)	5,8 (0,8)	1,3 (0,5)	1,4 (1,1)	4,4 (0,5)
Summa		100	100	100	100	100
Bastal		1415	4382	2606	569	8972

Siffrorna inom parentes utgör osäkerhetstalet (ost). Det intervall som bildas om osäkerhetstalet dras ifrån resp läggs till skattningen är ett 95 %-igt konfidensintervall, dvs intervallet innehåller det riktiga populationsvärdet med 95 % säkerhet, om inga systematiska fel föreligger.

Övriga definitioner för denna tabell redovisas i avsnitt 2.3 eller framgår i påpekandena i avsnitt 2.1 ovan.

1) Åldern mätes i hela år och utgör den ålder, som uppnås under det kalenderår då fältarbetet genomföres.

Tabell 11

Valmanskåren fördelad på uttalade partisympatier och inkomst, där inkomsten utgöres av intervjupersonernas sammanräknade inkomst för inkomståret 1971.

Uttalad partisympati (nov -72)	SAMMANRÄKNAD INKOMST FÖR INTERVJUPERSONEN							Hela val- mans- kåren
	Uppg saknas	0-49	50 - 10 049	10 050 20 049	20 050 30 049	30 050 40 049	40 050	
		%	%	%	%	%	%	
Centerpartiet		12,9 (2,8)	16,6 (2,7)	20,6 (2,1)	20,0 (2,0)	17,9 (2,0)	16,9 (1,5)	18,0 (0,8)
Folkpartiet		5,3 (1,8)	5,1 (1,5)	7,2 (1,4)	6,5 (1,3)	7,6 (1,4)	10,1 (1,2)	7,7 (0,6)
Moderata samlingspartiet		6,2 (2,0)	5,3 (1,6)	6,7 (1,3)	4,6 (1,1)	5,0 (1,2)	12,0 (1,3)	7,5 (0,6)
Socialdemokraterna		24,7 (3,8)	34,0 (3,5)	31,7 (2,5)	36,1 (2,5)	38,0 (2,6)	32,5 (1,8)	33,5 (1,0)
VpK		5,4 (1,9)	3,3 (1,2)	3,1 (1,0)	3,4 (1,0)	1,8 (0,7)	1,9 (0,5)	2,8 (0,4)
Övriga partier		2,4 (1,4)	1,7 (0,9)	1,9 (0,7)	1,5 (0,6)	0,7 (0,4)	1,2 (0,4)	1,4 (0,3)
Inget parti		8,8 (2,4)	7,3 (1,9)	6,3 (1,4)	8,4 (1,5)	8,1 (1,4)	6,4 (1,0)	7,3 (0,6)
Vet ej		9,7 (2,6)	9,2 (2,1)	7,4 (1,4)	7,9 (1,4)	7,6 (1,4)	7,0 (1,0)	7,7 (0,6)
Vägrar		8,6 (2,4)	8,5 (2,0)	9,8 (1,6)	8,0 (1,4)	10,5 (1,6)	10,7 (1,2)	9,7 (0,7)
Ej anträffad		16,1 (3,4)	9,1 (2,2)	5,4 (1,2)	3,6 (1,1)	2,7 (1,0)	1,2 (0,5)	4,4 (0,5)
Summa		100	100	100	100	100	100	100
Bastal		628	848	1547	1634	1533	2782	8972

Siffrorna inom parentes utgör osäkerhetstalet (ost). Det intervall som bildas om osäkerhetstalet dras ifrån resp läggs till skattningen är ett 95 %-igt konfidensintervall, dvs intervallet innehåller det riktiga populationsvärdet med 95 % säkerhet, om inga systematiska fel föreligger.

Övriga definitioner för denna tabell redovisas i avsnitt 2.3 eller framgår i påpekandena i avsnitt 2.1 ovan.

Tabell 12

Valmanskåren fördelad på uttalade partisympatier och inkomst, där inkomsten utgöres av sammanlagda, sammanräknade inkomsten för intervjupersonen och ev maka/make för inkomståret 1971.

Uttalad partisynpati (nov -72)	SAMMANLAGD SAMMANRÄKN INK FÖR INT.PERS OCH EV MAKÄ/MAKE ¹⁾							Hela val- mans- kåren %
	Uppg saknas	0-49 %	50 - 10 049 %	10 050 20 049 %	20 050 30 049 %	30 050 40 049 %	40 050- %	
Centerpartiet		17,7 (2,2)	17,1 (1,7)	17,0 (1,9)	19,5 (2,0)	17,8 (2,2)	19,6 (2,8)	18,0 (0,8)
Folkpartiet		7,2 (1,5)	7,0 (1,1)	7,3 (1,3)	5,8 (1,2)	8,1 (1,6)	14,1 (2,4)	7,7 (0,6)
Moderata samlingspartiet		6,8 (1,4)	5,6 (1,0)	7,4 (1,3)	5,7 (1,2)	6,2 (1,4)	19,0 (2,7)	7,5 (0,6)
Socialdemokraterna		26,6 (2,6)	35,6 (2,2)	34,1 (2,4)	36,8 (2,4)	39,0 (2,8)	23,8 (3,0)	33,5 (1,0)
VpK		3,1 (1,0)	2,6 (0,7)	2,7 (0,8)	3,6 (1,0)	2,7 (0,9)	1,4 (0,8)	2,8 (0,4)
Övriga partier		1,6 (0,8)	1,9 (0,6)	1,7 (0,6)	0,9 (0,5)	0,9 (0,6)	1,0 (0,7)	1,4 (0,3)
Inget parti		9,2 (1,7)	7,0 (1,2)	6,6 (1,3)	7,9 (1,4)	6,6 (1,5)	6,2 (1,7)	7,3 (0,6)
Vet ej		9,3 (1,7)	8,0 (1,2)	8,4 (1,4)	7,8 (1,4)	6,9 (1,5)	4,6 (1,4)	7,7 (0,6)
Vägrar		9,8 (1,7)	9,6 (1,3)	10,7 (1,6)	9,0 (1,4)	9,2 (1,7)	9,7 (2,1)	9,7 (0,7)
Ej anträffad		8,6 (1,8)	5,5 (1,1)	4,3 (1,1)	3,0 (1,0)	2,8 (1,1)	0,6 (0,5)	4,4 (0,5)
Summa		100	100	100	100	100	100	100
Bastal		1342	2129	1641	1710	1283	867	8972

Siffrorna inom parentes utgör osäkerhetstalet (ost). Det intervall som bildas om osäkerhetstalet dras ifrån resp läggs till skattningen är ett 95 %-igt konfidensintervall, dvs intervallet innehåller det riktiga populationsvärdet med 95 % säkerhet, om inga systematiska fel föreligger.

Övriga definitioner för denna tabell redovisas i avsnitt 2.3 eller framgår i påpekandena i avsnitt 2.1 ovan.

- 1) Eftersom sammanräknad nettoinkomst endast föreligger i RTB avrundade till närmaste tusental kommer smärre felklassificeringar att uppstå vid klassgränserna.

Tabell 13

Valmanskåren fördelad på uttalade partisympatier och på tätortsbefolkningens omfattning¹⁾ i mantalsskrivningskommunen.

Uttalad partisympati (nov -72)	TÄTORTSBEFOLKNINGENS OMFATTNING ¹⁾						Hela valmanskåren
	Uppgift saknas	0,0-9,9 %	10,0-49,9 %	50,0-89,9 %	90,0-99,9 %	100 %	
Centerpartiet		ou	27,4 (3,5)	21,3 (1,3)	13,0 (1,3)	9,7 (2,0)	18,0 (0,8)
Folkpartiet		ou	7,2 (2,1)	6,8 (0,8)	9,4 (1,1)	7,1 (1,7)	7,7 (0,6)
Moderata samlingspartiet		ou	7,5 (2,1)	6,0 (0,7)	8,9 (1,1)	10,6 (2,1)	7,5 (0,6)
Socialdemokraterna		ou	30,4 (3,7)	34,1 (1,5)	34,3 (1,9)	30,7 (3,2)	33,5 (1,0)
VpK		ou	1,2 (0,8)	2,5 (0,5)	3,0 (0,7)	4,5 (1,4)	2,8 (0,4)
Övriga partier		ou	2,6 (1,2)	1,6 (0,4)	0,8 (0,3)	1,8 (1,0)	1,4 (0,3)
Inget parti		ou	5,9 (1,9)	7,5 (0,8)	6,9 (1,0)	8,4 (1,9)	7,3 (0,6)
Vet ej		ou	6,5 (2,1)	7,5 (0,8)	8,2 (1,1)	8,3 (1,8)	7,7 (0,6)
Vägrar		ou	6,3 (2,0)	8,6 (0,9)	11,1 (1,2)	13,2 (2,3)	9,7 (0,7)
Ej anträffad		ou	5,1 (1,9)	4,0 (0,7)	4,5 (0,9)	5,4 (1,6)	4,4 (0,5)
Summa		100	100	100	100	100	100
Bastal		15	665	4573	2795	924	8972

Siffrorna inom parentes utgör osäkerhetstalet (ost). Det intervall som bildas om osäkerhetstalet dras ifrån resp läggs till skattningen är ett 95 %-igt konfidensintervall, dvs intervallet innehåller det riktiga populationsvärdet med 95 % säkerhet, om inga systematiska fel föreligger.

Övriga definitioner för denna tabell redovisas i avsnitt 2.3 eller framgår i påpekandena i avsnitt 2.1 ovan.

1) Som tätort räknas i princip alla hussamlingar med minst 200 invånare, såvida avståndet mellan husen normalt icke överstiger 200 meter. Uppgiften från folk- och bostadsräkningen 1970.

Tabell 14

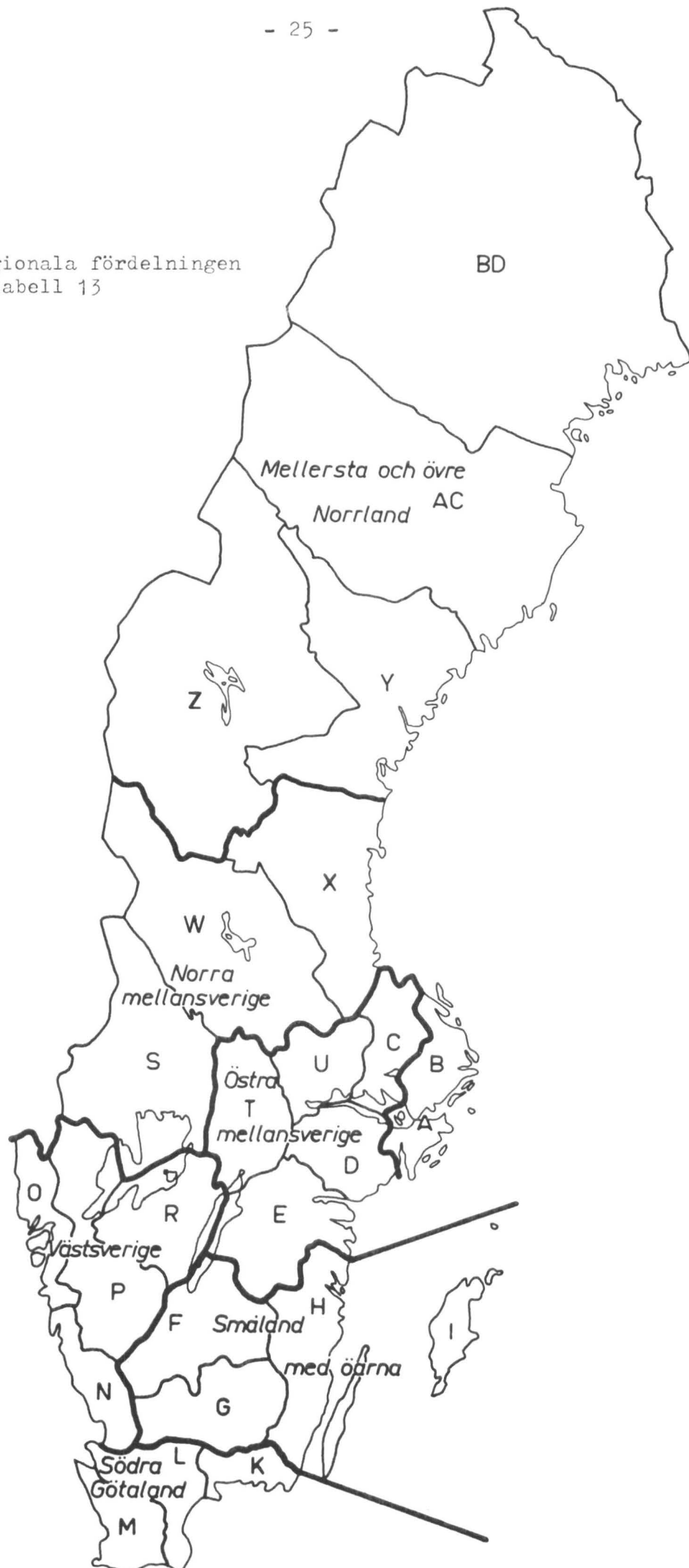
Valmanskåren fördelad på uttalade partisympatier och på region med hänsyn tagen till valkretstillhörighet.
(Se kartan)

Uttalad partisympati (nov -72)	REGIONAL INDELNING AV RIKSDAGSVALKRETSAR											Hela val- mans- kåren
	Uppgift saknas	Fyr- stads- kretsen	Övriga södra Götaland	Småland med öarna	Göte- borgs kommun	Övriga väst- sverige	Stock- holms kommun	Stock- holms- län	Östra mellan- sverige	Norra mellan- sverige	Mellersta och övre Norrländ	
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Centerpartiet		12,6 (3,0)	21,2 (3,0)	23,9 (2,9)	9,3 (2,6)	23,8 (2,5)	9,0 (2,1)	16,4 (2,9)	17,0 (2,0)	19,6 (2,7)	18,7 (2,5)	18,0 (0,8)
Folkpartiet		8,1 (2,4)	9,2 (2,3)	5,2 (1,5)	12,3 (3,0)	10,2 (1,8)	7,1 (1,8)	8,8 (2,2)	6,7 (1,3)	6,7 (1,7)	5,5 (1,5)	7,7 (0,6)
Moderata samlingspartiet		7,9 (2,4)	5,0 (1,6)	7,4 (1,8)	8,8 (2,6)	9,0 (1,7)	11,1 (2,3)	10,1 (2,3)	7,3 (1,4)	5,3 (1,6)	4,4 (1,3)	7,5 (0,6)
Socialdemokraterna		34,8 (4,4)	30,0 (3,4)	31,4 (3,2)	31,7 (4,3)	24,8 (2,6)	31,0 (3,4)	29,8 (3,6)	37,2 (2,6)	39,8 (3,3)	42,7 (3,3)	33,5 (1,0)
VpK		2,6 (1,4)	2,3 (1,2)	2,4 (1,0)	4,1 (1,9)	1,7 (0,8)	5,0 (1,6)	2,1 (1,1)	2,4 (0,8)	2,8 (1,2)	3,3 (1,2)	2,8 (0,4)
Övriga partier		0,6 (0,8)	0,9 (0,7)	2,5 (1,1)	0,6 (0,7)	1,1 (0,6)	1,8 (1,0)	0,8 (0,8)	1,4 (0,6)	1,5 (0,8)	2,2 (1,0)	1,4 (0,3)
Inget parti		6,6 (2,3)	9,7 (2,3)	7,5 (1,9)	7,8 (2,5)	7,3 (1,6)	8,2 (2,0)	5,8 (1,8)	6,1 (1,3)	8,2 (1,9)	6,8 (1,6)	7,3 (0,6)
Vet ej		7,7 (2,4)	8,8 (2,1)	7,9 (1,8)	7,2 (2,5)	8,4 (1,7)	8,1 (1,9)	11,0 (2,4)	7,8 (1,4)	6,1 (1,7)	5,1 (1,4)	7,7 (0,6)
Vägrar		12,6 (3,0)	7,1 (1,9)	7,7 (1,9)	12,6 (3,1)	10,2 (1,8)	13,1 (2,5)	11,7 (2,5)	9,8 (1,6)	6,4 (1,6)	8,2 (1,8)	9,7 (0,7)
Ej anträffad		6,6 (2,5)	5,9 (1,9)	4,0 (1,4)	5,6 (2,5)	3,7 (1,2)	5,6 (1,7)	3,4 (1,6)	4,4 (1,2)	3,6 (1,4)	3,1 (1,2)	4,4 (0,5)
Summa		100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Bastal		532	786	917	514	1221	819	725	1544	927	986	8972

Siffrorna inom parentes utgör osäkerhetstalet (ost). Det intervall som bildas om osäkerhetstalet dras ifrån resp läggs till skattningen är ett 95 %-igt konfidensintervall, dvs intervallet innehåller det riktiga populationsvärdet med 95 % säkerhet, om inga systematiska fel föreligger.

Övriga definitioner för denna tabell redovisas i avsnitt 2.3 eller framgår i påpekandena i avsnitt 2.1 ovan.

Regionala fördelningen
i tabell 13

2.3 Definition av variabler, parametrar, estimatorer och osäkerhetstal för varje tabell

Tabell 1

Kolumn-variabel (x):

Värdet på kolumn-variabeln bestäms av svaret på frågorna 5, 6 och 7 (se även PSU, forskningsrapport 2, bilaga 2) samt variabeln svarsstatus.

Fråga 5: Deltog Ni i riksdagsvalet 1970?

Fråga 6: Vilket parti röstade Ni på då?

Fråga 7: Röstade Ni på något av de borgerliga partierna eller på något av de andra?

De personer som svarar "ja" på fråga 5 får fråga 6. De som svarar "vet ej" eller vägrar svara på fråga 6 får fråga 7.

På detta sätt får man en uppdelning i partigrupper (svarsalternativet: "Annat än borgerligt" på fråga 7 kodas som "socialistiskt parti"). Dessa frågor ger också en grupp som svarar "vet ej" eller vägrar ange något parti eller parti-grupp. Denna grupp plus svarsbortfallet tillhör "uppgift saknas".

Rad-variabel (y):

Värdet på rad-variabeln bestäms av svaret på fråga 8: "Hur skulle Ni göra om det vore riksdagsval någon av de närmaste dagarna. Skulle Ni rösta, skulle Ni kanske rösta, eller skulle Ni inte rösta?"

Grupperna "röstar", "röstar kanske", "röstar inte" och "vet ej" erhålles direkt från svaren. Gruppen "vägrar" erhålles från svaren på frågan samt från svarsstatus (vägrar). Gruppen "ej anträffad" i svarsstatus innefattar även ex sjuka.

Parametrar

För redovisningsgrupp g : $P_g = 100 \cdot N'_g / N_g$ där

N_g = antalet personer i redovisningsgrupp g

N'_g = antalet personer som har studerade egenskap bland samtliga N_g personer.

För hela undersökningspopulationen: $P = 100 \sum_g N'_g / N$ där

N = valmanskårens storlek.

Estimatorer

För redovisningsgrupp g :

$$p_g = 100 (n'_{g1} + 2 r'_g) / (n_{g1} + 2 r_g)$$

där

$n_{g1}(n'_{g1})$ = antalet personer i nettourvalet som tillhör redovisningsgrupp g (och har studerade egenskap)

$r_g(r'_g)$ = antalet personer i subsamplet (av personer som ej kunnat telefonintervjuas) som tillhör redovisningsgrupp g (och har studerade egenskap)

För hela undersökningspopulationen:

$$p = 100 (\sum_g n'_{g1} + 2 \sum_g r'_g) / n$$

där

n = nettourvalets storlek

Osäkerhetstal

För redovisningsgrupp g : $2 s(p_g) =$

$$= 2 \cdot 100 \cdot \left(\frac{n'_{g1} + 2 r'_g}{n_{g1} + 2 r_g} \right) \sqrt{ \frac{\text{var}(n'_{g1} + 2 r'_g)}{(n'_{g1} + 2 r'_g)^2} + \frac{\text{var}(n_{g1} + 2 r_g)}{(n_{g1} + 2 r_g)^2} - 2 \cdot \frac{\text{kov}(n'_{g1} + 2 r'_g, n_{g1} + 2 r_g)}{(n'_{g1} + 2 r'_g)(n_{g1} + 2 r_g)} } |$$

där

$$\begin{aligned} \text{var}(n'_{g1} + 2 r'_g) &= n'_{g1} + 2 r'_g - \frac{(n'_{g1} + 2 r'_g)^2}{n} + \\ &+ 2 \left(r'_g - \frac{(r'_g)^2}{r_g} \right) \end{aligned}$$

$\text{var}(n_{g1} + 2 r_g)$ och $\text{kov}(n'_{g1} + 2 r'_g, n_{g1} + 2 r_g)$

definieras på analogt sätt

För hela undersökningspopulationen:

$$2 \cdot s(p) = 2 \cdot 100 \sqrt{\frac{1}{n(n-1)} \left[n_1' + 2 r' - \frac{(n_1' + 2 r')^2}{n} + 2 \left(r' - \frac{(r')^2}{r} \right) \right]}$$

Tabell 2

Kolumn-variabel (x):

Värdet på kolumn-variabeln bestäms av svaret på fråga 5 och 6 samt variabeln svarsstatus.

Fråga 5: Deltog Ni i riksdagsvalet i september i år?

Fråga 6: Vilket parti röstade Ni på då?

De personer som svarar "ja" på fråga 5 får fråga 6. Detta ger en uppdelning i partier.

Fråga 5 och 6 ger en grupp som svarar "vet ej" eller vägrar ange något parti. Denna grupp plus svarsbortfallet tillhör "uppgift saknas".

Rad-variabel (y):

Se rad-variabel i tabell 1

Parametrar

Se "Parametrar" i tabell 1

Estimatorer

Se "Estimatorer" i tabell 1

Osäkerhetstal (Ost)

Se "Osäkerhetstal (Ost)" i tabell 1

Tabell 3

Kolumn-variabel (x):

Någon egentlig kolumn-variabel förekommer inte. Vid beräkning av värdena i denna tabell utnyttjas dock den kolumn-variabel som definieras för tabell 4 nedan (se även "Parametrar" och "Estimatorer").

Rad-variabel (y):

Se rad-variabel i steg 2 för tabell 4

Röstningssannolikhets-variabel (q):

Se q-variabel i tabell 4

Parametrar

För hela undersökningspopulationen:

$$\text{Nivåparameter: } P = 100 \cdot \frac{\sum_{i=1}^N X_i Y_i}{\sum_{i=1}^N Y_i} =$$

= studerade partigrupps procentandel vid undersökningstillfället

där

$X_i = 1$ om individ "i" har röstningssympati för studerad partigrupp annars 0

$Y_i = 1$ om individ "i" deltar i valet (med en giltig valsedel) annars 0.

Förändringsparameter:

Förändring från föregående val

$P - P''$ där

P = studerade partigrupps procentandel vid senaste undersökningstillfället

P'' = faktiska procentandelen för studerad partigrupp vid det tidigare riksdagsvalet

Estimatorer

För hela undersökningspopulationen:

$$\text{Nivåestimator: } p = 100 \cdot \frac{\sum_g W_g \cdot \frac{1}{n_g} \left[\sum_{i=1}^{n_g^1} x_{gi} q_{gi} + 2 \sum_{i=1}^{r_g} x_{gi} q_{gi} \right]}{\sum_g W_g \cdot \frac{1}{n_g} \left[\sum_{i=1}^{n_g^1} q_{gi} + 2 \sum_{i=1}^{r_g} q_{gi} \right]}$$

där

W_g = stratumvikt för efterstratum g dvs antalet personer i populationen som tillhör stratum g dividerat med antalet personer i populationen

G = antal efterstrata

$n_g = n_{g1} + 2 r_g$ = skattat antal personer i stickprovet
som tillhör efterstratum g

$x_{gi} = 1$ om i :te personen i efterstratum g har benägenhet
att rösta för studerad partigrupp,
annars 0

q_{gi} = röstningssannolikheten för den i :te personen i
efterstratum g

Förändringsestimator:

Förändring från föregående val

$p - P''$ där

p definieras som nivåestimatorn ovan

P'' = faktiska procentandelen för studerad partigrupp vid
det tidigare riksdagsvalet.

Osäkerhetstal (Ost)

För hela undersökningspopulationen:

För nivåestimator: $2 \cdot s(p) = 2 \cdot 100 \sqrt{\frac{N-n}{N} \cdot \frac{1}{n} \sum_g W_g s_g^2}$

där

N = valmanskårens storlek

n = nettourvalets storlek

W_g = stratumvikt (se nivåestimator)

$$s_g^2 = \frac{1}{n_g - 1} \left[\sum_i^{n_g} x_{gi}^2 - \frac{(\sum_i^{n_g} x_{gi})^2}{n_g} \right] \quad (\text{se nivåestimator})$$

Förändringsestimator:

Förändring från föregående val. Osäkerhetstalen blir de-
samma som för nivåestimatorn.

Tabell 4a

Steg 1:

Kolumn-variabel (x):

Se kolumn-variabeln i tabell 1

Rad-variabel (y):

Värdet på rad-variabeln bestäms av svaret på fråga 8, 9 och 10 samt variabeln svarsstatus.

Fråga 8: Hur skulle Ni göra om det vore riksdagsval någon av de närmaste dagarna. Skulle Ni rösta, skulle Ni kanske rösta, eller skulle Ni inte rösta?

Fråga 9A: Vilket parti skulle Ni rösta på?

Fråga 9B: Om Ni trots allt bestämde Er för att delta vilket parti skulle Ni då rösta på?

Fråga 10: Skulle Ni rösta på något av de borgerliga partierna eller på något av de andra?

De personer som svarar "röstar" eller "röstar kanske" på fråga 8 får fråga 9 A. De som svarar "röstar inte" eller "vet ej" får fråga 9 B. De som svarar "vet ej" eller vägrar svara på fråga 9 A eller 9 B får fråga 10.

På detta sätt får man en uppdelning i partigrupper (svarsalternativet: "Annat än borgerligt" på fråga 10 kodas som "socialistiskt parti"). Dessa frågor ger också en grupp som svarar "vet ej" eller vägrar ange något parti eller partigrupp. Denna grupp plus svarsbortfallet tillhör "uppgift saknas".

Röstningssannolikhets-variabel (q):

q-variabeln anger röstningssannolikhhet. Röstningssannolikheten bestäms av individens svar på fråga 8. Följande röstningssannolikheter antas gälla:

Svar på fråga 8 eller svarsstatus	Röstnings-sannolikhhet
Röstar	0,96
Röstar kanske, anger partigrupp	0,63
Röstar kanske, anger ej partigrupp	0,68
Röstar inte	0,41
Vet ej, vägrar, individbortfall	0,75

Steg 2:

En viss andel av individerna i nettourvalet har ej uttalat någon röstningspartisympti dvs de har ej uppgivit parti eller partigrupp på fråga 9 eller 10.

För dessa görs i första hand imputation av partigrupp enligt svaren på frågorna 2, 3 eller 4. Om partigruppen ej framgår av dessa svar imputeras den partigrupp personen angivit på fråga 6 eller 7.

- Fråga 1: Är det något av de politiska partierna som står Er närmare än de andra?
- Fråga 2: Vilket parti är det?
Är det något av de borgerliga partierna eller något av de andra?
- Fråga 3: Men vilket parti hyser Ni störst sympati för?
- Fråga 4: Hyser Ni störst sympati för något av de borgerliga partierna eller något av de andra?
- Fråga 5, 6 och 7: Se tabell 1.

Sedan ovanstående imputationer utförts återstår svarsbortfall av följande kategorier:

- 1) bortfall på efterstratifieringsvariabeln men uppgift om valplaner för partigrupp
- 2) bortfall på valplaner för partigrupp för individer tillhöriga antingen efterstratum "ej röstat 1970" eller "ej röstberättigade 1970"
- 3) bortfall på både efterstratifieringsvariabeln och valplaner för partigrupp

Följande antagande om bortfallets (efter imputationer) fördelning görs:

- 1) de för vilka uppgift saknas på efterstratifieringsvariabeln men för vilka uppgift om partigrupp vid undersökningstillfället finns, antas höra till efterstratum enligt denna uppgift
- 2) de med uppgift saknas på både efterstratum och partigrupp vid undersökningstillfället antas fördela sig på strata utom "ej röstberättigade" enligt fördelningen som bortfallet på "partigrupp 1970" borde ha
- 3) de som hamnat i efterstratum bestämt av partigrupp antas höra till motsvarande partigrupp vid undersökningstillfället
- 4) de som hamnat i efterstratum "ej röstat" eller "ej röstberättigade" antas fördela sig på partigrupp vid undersökningstillfället inom dessa strata på samma sätt som svarsindividerna (efter imputationen och då hänsyn tagits till röstningssannolikheter) i dessa strata.

På detta sätt erhålles andra värden på kolumn- och radvariabeln än i steg 1.

Parametrar

För redovisningsgrupp g (eller efterstratum g)

$$P_g = 100 \cdot \frac{\sum_i^N X_{gi} Y_{gi}}{\sum_i^N Y_{gi}}$$

där

$X_{gi} = 1$ om individ "i" har röstningssympati för studerade partigrupp och tillhör redovisningsgrupp g annars 0

$Y_{gi} = 1$ om individ "i" deltar i valet (med en giltig valsedel) och tillhör redovisningsgrupp g annars 0.

Estimatorer

För redovisningsgrupp g :

$$P_g = 100 \cdot \frac{\sum_i^{n_g} x_{gi} \cdot q_{gi} + 2 \sum_i^{r_g} x_{gi} q_{gi}}{\sum_i^{n_g} q_{gi} + 2 \sum_i^{r_g} q_{gi}}$$

Osäkerhetstal (Ost)

För redovisningsgrupp g :

$$2 \cdot s(p_g) = 2 \cdot 100 \sqrt{\frac{\sum_i^{n_g} x_{gi}}{n_g} \left(1 - \frac{\sum_i^{n_g} x_{gi}}{n_g}\right) \cdot \frac{1}{n_g}}$$

Tabell 5

Kolumn-variabel (x):

Någon egentlig kolumn-variabel förekommer inte. Vid beräkning av värdena i denna tabell utnyttjas dock den kolumn-variabel som definieras för tabell 6 **nedan** (se även "Parametrar" och "Estimatorer").

Rad-variabel (y):

Se rad-variabel i steg 2 för tabell 6

Röstningssannolikhets-variabel (q):

Se q-variabel i tabell 6

Parametrar

För hela undersökningspopulationen:

$$\text{Nivåparameter: } P = 100 \cdot \frac{\sum_{i=1}^N X_i Y_i}{\sum_{i=1}^N Y_i}$$

= studerade partis procentandel vid undersöknings-
tillfället

där

$X_i = 1$ om individ "i" har benägenhet att rösta på
studerat parti, annars 0

$Y_i = 1$ om individ "i" deltagar i valet (med en giltig
valsedel), annars 0

Förändringsparameter

Förändring från föregående val

$P - P''$ där

P = studerade partis procentandel vid undersöknings-
tillfället

P'' = faktiska procentandelen för studerat parti vid det
tidigare riksdagsvalet

Estimatorer

För hela undersökningspopulationen:

$$\text{Nivåestimator: } p = 100 \cdot \frac{\sum_g W_g \cdot \frac{1}{n_g} \left[\sum_{i=1}^{n_g^1} x_{gi} q_{gi} + 2 \sum_{i=1}^{r_g} x_{gi} q_{gi} \right]}{\sum_g W_g \cdot \frac{1}{n_g} \left[\sum_{i=1}^{n_g^1} q_{gi} + 2 \sum_{i=1}^{r_g} q_{gi} \right]}$$

där

W_g = stratumvikt för efterstratum g dvs antalet personer i
populationen som tillhör stratum dividerat med antalet
personer i populationen

G = antal efterstrata

$n_g = n_{g1} + 2 r_g$ = skattat antal personer i stickprovet
som tillhör efterstratum g

$x_{gi} = 1$ om i :te personen i efterstratum g har benägenhet
att rösta på studerat parti, annars 0

$q_{gi} =$ röstningssannolikheten för den i :te personen i
efterstratum g

Förändringsestimator

Förändring från föregående val

$p - P''$ där

p definieras för nivåestimator

$P'' =$ faktiska procentandelen för studerat parti vid det
tidigare riksdagsvalet

Osäkerhetstal (Ost)

För hela undersökningspopulationen:

För nivåestimator och förändringsestimator:

$$2 \cdot s(p) = 2 \cdot 100 \sqrt{\frac{N-n}{N} \cdot \frac{1}{n} \sum_g^G W_g s_g^2}$$

där

$N =$ valmanskårens storlek

$n =$ nettourvalets storlek

$W_g =$ stratumvikt (se nivåestimator)

$$s_g^2 = \frac{1}{n_g - 1} \left[\sum_i^{n_g} x_{gi}^2 - \frac{(\sum_i^{n_g} x_{gi})^2}{n_g} \right] \quad (\text{se nivåestimator})$$

Tabell 6

Steg 1:

Kolumn-variabel (x):

Se kolumn-variabel i tabell 2

Rad-variabel (y):

Se rad-variabel i tabell 4 a

Röstningssannolikhets-variabel (q):

q-variabeln anger röstningssannolikhhet. Röstningssannolikhheten bestäms av individens svar på fråga 8. Röstningssannolikhheten anges för q-variabeln i tabell 4.

Steg 2:

En viss andel av individerna i nettourvalet har ej uttalat någon benägenhet att rösta på visst parti dvs de har ej uppgivit parti på fråga 9. För dessa görs i första hand imputation av parti enligt svaren på frågorna 2 eller 3. Om partiet ej framgår av dessa svar imputeras det parti personen angivit på fråga 6.

Fråga 1: Är det något av de politiska partierna som står
Er närmare än de andra?

Fråga 2: Vilket parti är det?
Är det något av de borgerliga partierna eller
något av de andra?

Fråga 3: Men vilket parti hyser Ni störst sympati för?

Fråga 4: Hyser Ni störst sympati för något av de borgerliga partierna eller något av de andra?

Fråga 5 och 6: Se tabell 1.

Sedan ovanstående imputationer utförts återstår svarsbortfall av följande kategorier:

- 1) bortfall på efterstratifieringsvariabeln men uppgift om partivalsplaner
- 2) bortfall på partivalsplaner för individer tillhöriga antingen efterstratum "ej röstat 1970" eller "ej röstberättigade 1970"
- 3) bortfall på både efterstratifieringsvariabeln och partivalsplaner.

Följande antagande om bortfallets (efter imputationer) fördelning görs:

- 1) de för vilka uppgift saknas på efterstratifieringsvariabeln men för vilka uppgift finns om parti vid undersökningstillfället antas höra till efterstratum enligt denna uppgift
- 2) de med uppgift saknas på både efterstratum och parti vid undersökningstillfället antas fördela sig på strata utom "ej röstberättigade 1970" enligt fördelningen som bortfallet på "parti 1970" borde ha
- 3) de som hamnat i efterstratum bestämt av parti antas höra till motsvarande parti vid undersökningstillfället

- 4) de som hamnat i efterstratum "ej röstat" eller "ej röstberättigade 1970" antas fördela sig på parti vid undersökningstillfället inom dessa strata på samma sätt som svarsindividerna (efter imputationer) i dessa strata.

På detta sätt erhålles andra värden på kolumn- och radvariabeln än i steg 1.

Parametrar

För redovisningsgrupp g (eller efterstratum g)

$$P_g = 100 \cdot \frac{\sum_i^N X_{gi} Y_{gi}}{\sum_i Y_{gi}}$$

där

$X_{gi} = 1$ om individ "i" har benägenhet att rösta på studerat parti och tillhör redovisningsgrupp g , annars 0

$Y_{gi} = 1$ om individ "i" deltar i valet (med en giltig valsedel) och tillhör redovisningsgrupp g , annars 0

Estimatorer

För redovisningsgrupp g :

$$P_g = 100 \cdot \frac{\sum_i^{n_g} x_{gi} q_{gi} + 2 \sum_i^{r_g} x_{gi} q_{gi}}{\sum_i^{n_g} q_{gi} + 2 \sum_i^{r_g} q_{gi}}$$

Osäkerhetstal (Ost)

För redovisningsgrupp g :

$$2 \cdot s(p_g) = 2 \cdot 100 \sqrt{\frac{\sum_i^{n_g} x_{gi}}{n_g} \left(1 - \frac{\sum_i^{n_g} x_{gi}}{n_g}\right)}$$

Tabell 7

Kolumn-variabel (x):

Värdet på kolumn-variabeln (åldern) erhöles från RTB vid urvalsdragningen

Rad-variabel (y):

Värdet på rad-variabeln bestäms av svaren på frågorna 1, 2 och 3 och variabeln svarsstatus.

Fråga 1: Är det något av de politiska partierna som står Er närmare än de andra?

Fråga 2: Vilket parti är det?

Fråga 3: Men vilket parti hyser Ni störst sympati för?

Personer som svarar "ja" på fråga 1 får fråga 2. De som svarar "nej" eller "vet ej/tveksam" på fråga 1 får fråga 3. De som svarar "vet ej" på fråga 2 får fråga 3.

På detta sätt får man en uppdelning i partier, "inget parti" samt "vet ej". Dessa frågor ger också en grupp som vägrar ange något parti. Denna grupp plus de individer som helt vägrat ("vägrat" i svarsstatus) intervju bildar gruppen "vägrar". Gruppen "ej anträffad" innefattar även ex sjuka.

Parametrar

Se "Parametrar" i tabell 1

Estimatorer

Se "Estimatorer" i tabell 1

Osäkerhetstal (Ost)

Se "Osäkerhetstal (Ost)" i tabell 1

Tabell 8

Kolumn-variabel (x):

Värdet på kolumn-variabeln (kön och ålder) erhöles från RTB vid urvalsdragningen

Rad-variabel (y):

Se rad-variabel i tabell 7

Parametrar

Se "Parametrar" i tabell 1

Estimatorer

Se "Estimatorer" i tabell 1

Osäkerhetstal (Ost)

Se "Osäkerhetstal (Ost)" i tabell 1

Tabell 9

Kolumn-variabel (x):

Värdet på kolumn-variabeln bestäms av variabeln civilstånd och ålder, som erhöles vid urvalsdragningen

Rad-variabeln (y):

Se rad-variabeln i tabell 7

Parametrar

Se "Parametrar" i tabell 1

Estimatorer

Se "Estimatorer" i tabell 1

Osäkerhetstal (Ost)

Se "Osäkerhetstal (Ost)" i tabell 1

Tabell 10

Kolumn-variabel (x):

Värdet på kolumn-variabeln bestäms av variabeln "antal barn under 18 år" samt åldern. Bägge uppgifterna är hämtade från RTB

Rad-variabel (y):

Se rad-variabel i tabell 7

Parametrar

Se "Parametrar" i tabell 1

Estimatorer

Se "Estimatorer" i tabell 1

Osäkerhetstal (Ost)

Se "Osäkerhetstal (Ost)" i tabell 1

Tabell 11

Kolumn-variabel (x):

Värdet av kolumn-variabeln bestäms av variabeln "sammanräknad inkomst" under år 1971 vilken hämtas från RTB.

Rad-variabel (y):

Se rad-variabeln i tabell 7

Parametrar

Se "Parametrar" i tabell 1

Estimatorer

Se "Estimatorer" i tabell 1

Osäkerhetstal (Ost)

Se "Osäkerhetstal (Ost)" i tabell 1

Tabell 12

Kolumn-variabel (x):

Värdet på kolumn-variabeln (inkomst) erhöles från RTB.

Rad-variabel (y):

Se rad-variabeln i tabell 7

Parametrar

Se "Parametrar" i tabell 1

Estimatorer

Se "Estimatorer" i tabell 1

Osäkerhetstal (Ost)

Se "Osäkerhetstal (Ost)" i tabell 1

Tabell 13

Kolumn-variabel (x):

Värdet på kolumn-variabeln bestäms av valkretstillhörighet. Genom att utnyttja variabeln "aktuella mantalsskrivningsförhållanden" i RTB har valkretstillhörigheten bestämts.

Övriga södra Götaland	= Blekinge	läns valkrets
	Kristianstads	"-
	Malmöhus	"-

Småland med öarna	= Jönköpings	"-
	Kronobergs	"-
	Kalmar	"-
	Gotlands	

Övriga västsverige	= Hallands läns valkrets
	Göteborgs och Bohus läns valkrets
	Älvsborgs läns norra valkrets
	Älvsborgs läns södra valkrets
	Skaraborgs läns valkrets

(forts)

Östra mellansverige	= Uppsala	läns valkrets
	Södermanlands	"-
	Östergötlands	"-
	Örebro	"-
	Västmanlands	"-
Norra mellansverige	= Värmlands	"-
	Kopparbergs	"-
	Gävleborgs	"-
Mellersta och övre Norrländ	= Västernorrlands	"-
	Jämtlands	"-
	Västerbottens	"-
	Norrbottens	"-

Rad-variabeln (y):

Se rad-variabeln i tabell 7

Parametrar

Se "Parametrar" i tabell 1

Estimatorer

Se "Estimatorer" i tabell 1

Osäkerhetstal (Ost)

Se "Osäkerhetstal (Ost)" i tabell 1

Tabell 14

Kolumn-variabel (x):

Värdet på kolumn-variabeln bestäms av tätortsbefolkningens omfattning i mantalsskrivningskommunen enligt 1970 års folk- och bostadsräkning. En person hör till den redovisningsgrupp till vilken personens mantalsskrivningskommun hör

Rad-variabel (y):

Se rad-variabeln i tabell 7

Parametrar

Se "Parametrar" i tabell 1

Estimatorer

Se "Estimatorer" i tabell 1

Osäkerhetstal (Ost)

Se "Osäkerhetstal (Ost)" i tabell 1

3 Tillförlitligheten av partisympatiundersökningar

3.1 Inledning

Vid partisympatiundersökningar, och även andra typer av surveyundersökningar påverkar olika felkällor undersökningarnas kvalitet. När man framställt en statistikprodukt är det väsentligt att man försöker beskriva dess tillförlitlighet. När det gäller statistikprodukter som t ex partisympatiundersökningar är emellertid detta komplicerat.

Några entydiga regler för hur en statistikprodukt skall kvalitetsdeklareras finns inte. En omfattande diskussion kring kvaliteten skulle kunna presenteras. Detta har också gjorts i rapporter från det metodarbete som utförts. Den redovisning som lämnas här är i stort en sammanfattning från dessa. Det bör betonas att redogörelsen för tillförlitligheten i detta avsnitt helt avser resultat från metodarbetet före PSU. Men eftersom de framarbetade metoderna används i föreliggande undersökning förutsätts resultaten även vara giltiga här.

I den statistiska teorin förekommer begreppet totalfel. Med utgångspunkt i totalfelet kan olika felmodeller ställas upp, med uppdelning av felet i olika komponenter. En första sådan uppdelning är i en systematisk och en slumpmässig komponent. Denna uppdelning görs också vid diskussionen nedan.

Begreppet "sant värde" hänför sig till en i allmänhet okänd storhet. Sett som en egenskap i en felmodell ger det dock underlag för identifiering och analys av olika felkomponenter.

3.2 Olika feltyper

Då en skattning ej överensstämmer med motsvarande populationsstorhet (parameter) säges skattningen ha ett fel. Storleken på detta fel bestämmer undersökningsresultatets kvalitet. Det totala felet kan efter orsak grovt indelas i följande felkomponenter:

1. Täckningsfel

- a) Övertäckningsfel, dvs fel som beror på att individer som ej tillhör undersökningspopulationen kan komma med vid resultatredovisningen
- b) Undertäckningsfel, dvs fel som beror på att vissa individer i undersökningspopulationen inte ingår i urvalsramen

2. Stickprovsfel

dvs fel i skattningen som beror på att endast ett stickprov undersöks

3. Bortfallsfel

dvs fel som beror på att mätvärde för vissa individer saknas på en eller flera undersökningsvariabler

4. Mätfel

- a) Mätinstrumentfel, dvs fel som beror på att t ex en fråga är så konstruerad att den inte mäter det som den avser att mäta eller att den inte mäter enbart det som den avser att mäta
- b) Mätsituationsfel, dvs fel som beror på att mät-situationen inte kan kontrolleras
- c) Intervjuarfel, dvs fel som beror på att den som ställer frågorna till intervjupersonen gör det på ett felaktigt sätt eller noterar intervjupersonens svar på ett felaktigt sätt

5. Bearbetningsfel

- a) Kodningsfel, dvs fel som uppkommer vid den centrala granskningen och kodningen av intervju svaren
- b) Stansningsfel, dvs fel som uppkommer vid överföring av intervju personens kodade svar till hålkort och magnetband
- c) Tabuleringsfel, dvs fel som uppkommer vid programmeringen av datamaskinen som tabulerar svaren.

För att få en uppfattning om felens sannolika omfattning tillämpas den statistiska sannolikhets teorin. Varje skattning betraktas som en slumpvariabel med en viss sannolikhetsfördelning som beror på samtliga fel. Slumpvariationen i denna fördelning mäts med skattningens standardavvikelse (icke-systematiska fel). Slumpvariabeln antas vara normalfördelad och därmed entydigt bestämd av skattningens förväntade värde och standardavvikelse.

Om skattningens förväntade värde inte överensstämmer med parameterns sanna värde har skattningen ett systematiskt fel.

3.3 Systematiska fel

I detta avsnitt skall olika källor till fel diskuteras. I första hand belyses de som orsakar systematiska fel, medan kvantifieringen av icke-systematiska (slumpmässiga) fel behandlas i nästa avsnitt. Genom att jämföra skattningar av ett valresultat, baserade på partisympatiundersökningar efter valet, med själva valresultatet, kan man få en uppfattning om storleken på de systematiska felen (se avsnitt 3.4.1, metodtabell A).

Samtliga de feltyper som nämndes i avsnitt 3.2 har - i den mån de är skilda från noll - bidragit till dessa systematiska snedvridningar.

De olika feltypernas bidrag kan sällan kvantifieras men en diskussion om deras omfattning och betydelse skall dock föras.

Täckningsfel

Undersökningspopulationen i partisymptiundersökningar utgörs av den röstberättigade delen av befolkningen vid ett visst undersökningstillfälle. Denna del av befolkningen kallar man ofta för valmanskåren.

För PSU 72 omfattar valmanskåren alla i riket mantalsskrivna svenska medborgare.

De under- och/eller övertäckningsfel som kan ha uppstått genom att urvalsramen ej exakt överensstämmer med röstlängden över alla röstberättigade, måste betraktas som försumbara.

Stickprovsfel

Själva urvalsförfarandet vid partisymptiundersökningarna utgör inte någon källa till systematiska fel.

Bortfallsfel

Svarsbortfallet för en viss undersökningsvariabel kan delas upp i individbortfall och partiellt bortfall. Till individbortfallet hör intervjupersoner som inte svarat på några frågor t ex vägrare och ej anträffade. Det partiella bortfallet för en viss undersökningsvariabel består av de intervjupersoner som inte svarat på frågan om just den variabeln men svarat på åtminstone en av de andra frågorna. Individbortfallet och partiella bortfallet för undersökningsvariabeln utgör tillsammans svarsbortfallet för variabeln (frågan).

I partisymptiundersökningar är det, som i de flesta andra surveyundersökningar icke möjligt att ange ett exakt värde på bortfallsfelet.

Om bortfallet i en undersökning sker slumpmässigt uppstår inget systematiskt fel pga bortfallet.

Inverkan av bortfallet måste studeras för varje variabel, redovisningsgrupp och estimator för sig. Man har då att ta hänsyn inte endast till de personer som utgör individbortfallet utan även till de personer som av någon anledning ej har svarat på den fråga med vilken den aktuella variabeln mäts.

En ansats för att minska betydelsen av bortfallet har varit att utnyttja andra data från partisympatiundersökningar än enbart den information som erhålles genom svaren på den aktuella frågan i frågeformuläret. Man kan t ex antaga att personer som ej uppger något parti på frågan om partivalsplaner men uppger ett parti på någon av frågorna om partisympatier också har benägenhet att rösta på detta parti vid riksdagsvalet. Denna ansats kan inte reducera antalet bortfallsindivider utan eventuellt verkningarna av förekomsten av bortfall.

Genom att till de personer som svarat "vet ej" eller som vägrar svara på partifrågor ställa frågor om partiblock minskar antalet individer i bortfallet. Detta tillvägagångssätt medför att uppgifter om partiblock erhålls för ytterligare ca 5 % av nettourvalet.

Förutom med hjälp av reduceringsansatser kan man försöka komma till rätta med bortfallsproblemet med hjälp av strukturjämförelser och andra värderingsansatser.

Genomförda metodstudier antyder bl a att bortfallsindividerna är betydligt äldre än de som svarade.

Det partiella bortfallet var överrepresenterat i den högsta inkomstklassen (30500-), individbortfallet i den lägsta (-10499).

Fler ogifta och personer med färre antal barn fanns i den grupp som av någon anledning ej svarat på frågan om sina partivalsplaner.

Svarsbortfallet tillhörde oftare kategorin ej i arbetskraften och kategorin arbetslösa. Individbortfallet avviker mer från svarsgruppen än det partiella bortfallet.

Företagare var överrepresenterade i det partiella bortfallet.

Olika uppskattningar av bortfallets partisympatier (partivalsplaner) har gjorts. Dessa uppskattningar ger antydningar om att moderata samlingspartiet och vänsterpartiet kommunisterna är överrepresenterade i bortfallet. Socialdemokraterna var underrepresenterade. Vid dessa metodstudier har också studier gjorts av hur bortfallets storlek påverkar de systematiska felen i en rad undersökningar. Inga klara samband mellan det systematiska felet och bortfallets storlek kunde påvisas.

En grupp som kan sägas ligga mittemellan de som svarar på alla frågor och svarsbortfallet är de som svarar "vet ej" på en fråga om t ex partisympatier. Dessa svar kan betraktas på två olika sätt. Å ena sidan kan de vara ett uttryck för

en ovillighet att besvara frågor om partisympatier. Intervjupersonen vill helt enkelt inte svara, men i stället för att öppet vägra är det kanske enklare att svara att man är tveksam. Om vet-ej-gruppen helt skulle bestå av sådana individer skulle dessa hänföras till bortfallet (vägrare). Å andra sidan kan "vet-ej-svaren" vara ett uttryck för att intervjupersonen inte för tillfället har en tillräckligt bestämd partisympati för att kunna besvara frågan. Dessa svar skulle då närmast kunna betraktas som mätvärden.

Mätfel

Det bör inledningsvis påpekas att uppdelningen av mätfelet på mätinstrumentfel, mätsituationsfel och intervjufel är något artificiell eftersom alla tre ingår i samma process (själva mätningen). Även bortfallet skulle i vissa fall kunna tillhöra denna kategori.

Genom särskilda kontrollåtgärder (se ovan avsnitt 1.4) har så långt möjligt korrigerats fel i datamaterialet.

En allmän uppfattning om tänkbar storlek på mätfelet om inga åtgärder vidtagas kan man få om man jämför uppgivet valdeltagande i en partisympatiundersökning med valdeltagandet enligt röstlängden. För de provundersökningar som genomförts under 1969 och 1970 har uppgifter om valdeltagandet insamlats från röstlängderna. Vid t ex partisympatiundersökningen i november 1970 uppgav 1 060 personer att de röstat i riksdagsmannavalet två månader tidigare. 24 (2,3 %) hade inte gjort detta. Av de som uppgav att de inte röstade hade 15 ändå gjort det. Totalt 3,4 % uppgav ett felaktigt valdeltagande.

Omfattningen av fel orsakade av mätinstrumentet, mätinstrumentfel, får bedömas från fråga till fråga.

I provundersökningar som utförts inom ramen för det metodarbete som föregått de löpande partisympatiundersökningarna har olika formulär prövats för att så långt möjligt minska mätinstrumentfelen.

Intervjun kan betraktas som ett socialt samspel. De fel som beror på att själva intervjun är ett socialt, mänskligt samspel kallas mätsituationsfel.

Själva samspelet i intervjusituationen kan vara mer eller mindre standardiserat. För intervjuaren är standardiseringen mer markerad än för intervjupersonen. Intervjuaren följer en instruktion och har många gånger tidigare utfört liknande intervjuer. Genom utbildning, erfarenhet och instruktioner har intervjuarnas roll i samspelet i stort sett standardiserats.

Som exempel på konkret mätsituationsfel kan anföras en detalj ur metodarbetet för PSU. Där påvisades, att partifördelningen blev signifikant annorlunda i den grupp där någon annan person (i familjen oftast) åhörde intervjun, än i den grupp där intervjupersonens svar ej kunde avlyssnas.

De gransknings- och kontrollförfaranden som rutinmässigt berör intervjuarkåren i alla undersökningar innebär att stor vikt lagts vid att förebygga systematiska intervjuarfel. Efter intervjuernas genomförande får en del intervjupersoner på en blankett bekräfta att intervjun ägt rum samt framföra klagomål mot intervjun och intervjuaren.

Bearbetningsfel

Kodningsfel uppkommer vid den centrala granskningen och kodningen av intervju svaren.

I syfte att nedbringa såväl kodningsarbetet som kodningsfelet är frågorna i partisympatiundersökningarna försedda med fasta svarsalternativ. Svaren kodas således direkt av intervjuaren. Den centrala behandlingen omfattade därför enbart kontroll av att svar var ifyllda vid för intervju personen aktuella frågor.

Frågeformuläret är så utformat att uppgifterna i formuläret kan överföras direkt till hålkort. Stansningsarbetet kontrolleras på så sätt att varje individs uppgifter stansas två gånger och att uppgifterna därefter jämföres.

Kodnings- och stansningsfelen torde vara så obetydliga till antalet att de inte påverkar säkerheten.

Tabellerna i partisympatiundersökningarna har framställts med hjälp av utredningsinstitutets standardprogram.

Fel som uppkommer vid tabellframställningen, tabuleringsfel, är oftast så stora att de omedelbart upptäcks vid granskningen av tabellerna.

3.4 Korrigering för systematiskt fel genom estimationen

Förutom de åtgärder av allmän och speciell art som beskrivs ovan för att nedbringa det systematiska felet har i metodarbetet inför PSU statistiska modeller för direkt korrigering av detta utarbetats. Vid estimation av parametrar där benägenheten att rösta på visst parti eller partigrupp ingår korrigeras för systematiska fel genom efterstratifiering (se ovan avsnitt 1.5.1). För att få ett begrepp om vad detta innebär mer konkret skall här redovisas de resonemang, som lett fram till valet av estimatorer.

3.4.1 Systematiska fel i tidigare undersökningar

Utgångspunkten för studierna av de olika estimatorerna har inte varit att jämföra deras varianser utan arbetet har koncentrerats på att studera hur estimatorerna justerar för systematiska fel. Att systematiska fel föreligger då en enkel estimator används framgår av nedanstående tabell som redovisar skillnaden mellan skattningen vid olika undersökningar och det faktiska valresultatet vid olika riksdagsval.

Metodtabell A

B = besöks-
intervju

T = telefon-
intervju

PSU 69 etc =
undersökning
1969 som in-
gick i metod-
arbetet för
PSU.

	1956	1960	1964	1968	1968				1970			
	Valundersökningarna				PSU	PSU	PSU	PSU	PSU	PSU	PSU	PSU
					69	69	70	70	70	70	70	70
							aug	aug	nov	nov	nov	nov
	B	B	B	B	T	B	T	B	T	B	T	B
C	-0,5	+1,7	+1,4	+1,4	-1,8	-1,6	-3,5	-3,3	-2,7	-1,9	-2,7	-1,6
F	+2,1	-0,9	-0,2	-1,2	-0,7	+0,5	+2,0	+0,3	+1,8	+0,8	+0,8	-0,9
M	-2,3	-2,3	-2,1	-3,1	-4,4	+0,6	-3,2	-2,3	-3,9	-2,6	-2,7	-1,7
S	+4,3	+4,1	+4,3	+4,3	+7,9	+2,5	+5,3	+7,7	+5,7	+5,5	+6,3	+6,1
VpK	-3,5	-2,4	-2,4	-1,5	-1,0	-2,3	-0,5	-0,5	-0,6	-0,7	-1,4	-2,6
Småpartier	+0,0	-0,5	-1,3	+0,2	+0,0	+0,4	-0,1	-1,9	-0,2	-0,9	-0,2	+0,7
Totalt	12,7	11,9	12,3	11,7	15,8	7,9	14,6	16,0	14,9	12,4	14,1	13,6

Metodtabell A visar alltså vilka stora systematiska fel som återfinns från undersökning till undersökning - vare sig den genomförs genom besök eller som telefonintervju - med stabila över- resp underrepresentationer för olika partier, om enkel estimation används.

3.4.2 Olika skattningsmetoder

I metodarbetet inför PSU prövade man olika skattningsmetoder. Man utgick från de undersökningar som gjorts närmast valen (PSU augusti 1970), där skattningen av benägenheten att rösta på ett visst parti "borde" överensstämma med det några veckor senare färdiga valresultatet. Först beräknas skattningarna genom enkel estimation med konstant och varierande medelröstningssannolikhet. Vid båda ansatserna görs tre olika antaganden om bortfallet, först att det fördelar sig på partier (partigrupper) på samma sätt som svarsindividerna, därefter att det fördelar sig som bortfallet på "parti 1968-frågan" måste fördela sig för att nettourvalet skall fördela sig på parti 1968 enligt valresultatet 1968 och slutligen införs imputationer på variabeln benägenheten att rösta på ett visst parti för de personer som uppgivit partisympati eller valt parti 1968 men inte uppgivit vilket parti de skulle rösta på. Övrigt bortfall antas fördela sig som svarsindividerna (inklusive imputationer).

Nästa skattningsmetod är en kvotestimator vilket innebär att den enkla skattningen för ett parti "justeras" genom att multipliceras med kvoten mellan partiets (framräknade) andel vid riksdagsmannavalet 1968 och en skattning av denna andel beräknad på intervjustvaren. Dessutom har imputationsförfarandet utnyttjats.

I den tredje estimatorn utnyttjas uppgifterna om valet 1968 till efterstratifiering. Vid ansatser med lika röstningssannolikheter antas först att bortfallet fördelar sig som svarsindividerna, därefter utnyttjas imputationerna och slutligen fördelas bortfallet på både partier 1970 och efterstrata genom speciella antaganden. Vid ansatsen med varierande röstningssannolikhet prövas endast den senare metoden för behandling av bortfallet och då skattas röstningsfördelningen på parti genom att en kvot bildas mellan en för partiet med efterstratifiering skattad andel av hela valmanskåren och den med efterstratifiering skattade andelen av valmanskåren som skulle rösta.

I metodtabell B nedan redovisas skattningarna av parti-fördelningarna estimerade enligt ovanstående modeller samt anges valresultatet vid riksdagsvalet 1970. I en kolumn ges summan av skattningarnas absoluta avvikelse från valresultatet och där anges också med asterisk (*) om den skattade fördelningen avviker signifikant från valresultatet då testet utförs med χ^2 -test på 5 % signifikansnivå. Förutsättningarna för χ^2 -test är inte uppfyllda men testet torde dock ge viss vägledning. Skattningarna är beräknade på uppgifterna från det totala nettourvalet i PSU aug 70 dvs för telefonmetoden och besöksmetoden tillsammans. I sista kolumnen anges hur stor andel av totala nettourvalet som uppgivit parti (i förekommande fall efter imputation respektive vägning med röstningssannolikhet).

Då skattningarna jämförs med det faktiska valresultatet är det viktigt att hålla i minnet att skattningarna egentligen avser röstningsfördelningen på parti under fältarbetsperioden (slutet av augusti 1970) varför avvikelser mellan skattningarna och valresultatet kan bero på att förskjutningar inträffat i valmanskåren mellan fältarbetet och valet (ca 3 veckor).

Som framgår av metodtabell B är absoluta avvikelserna mindre vid kvot- och efterstratifieringsestimator än vid enkel estimator. De skattade röstningsfördelningarna på parti skiljer sig dock alltså signifikant från valresultatet oberoende av estimator medan vid beräkningar för parti-block (borgerligt - socialistiskt block) som skattats med kvot- resp efterstratifieringsestimator dessa inte avviker signifikant från valresultatet. Kvot- eller efterstratifieringsestimatorn förefaller alltså bättre än den enkla estimatorn, ett intryck som förstärks då estimatorernas egenskaper att justera för systematiska fel (skevhet) betraktas. Man kan visa att villkoret för att en skattning, beräknad med kvotestimatorn, skall sakna skevhet är att den relativa skevheten hos de båda skattningarna i kvoten är lika stor. Vid skattning av ett partis andel av valmanskåren kan svarsbeteendet antas vara sådant att detta villkor gäller approximativt, varför skevheten skulle reduceras med kvotestimatorn. På ungefär samma sätt reduceras skevheten då efterstratifieringsestimatorn används. Skillnaden består i att vid kvotestimation "justeras" alla individer som uppger att de ämnar rösta på ett visst parti med samma "justeringsfaktor" medan vid efterstratifiering "justeringsfaktorn" beror på vilket efterstratum individen tillhör dvs vilket parti individen uppger sig ha röstat på vid föregående val.

Skillnaden mellan kvot- och efterstratifieringsestimatorns förmåga att "justera" för skevhet pga mätfel kan med de hittillsvarande resultaten av metodarbetet inte bli avgörande för valet mellan estimatorerna. Skillnaden mellan estimatorernas varianser torde inte heller vara stor. Att efterstratifieringsestimatorn valts för tabellerna 3 - 6 beror på att man därigenom får ett naturligt samband mellan dessa fördelningar och fördelningarna i flödestabellerna där bakgrundsvariabeln överensstämmer med efterstratifieringsvariabeln.

Trots att metodarbetet inte visat att medelröstningssannolikheten varierar med partisympatier (se kapitel 13 i forskningsrapport 1, kapitel 11 i forskningsrapport 2 och kapitel 6 i forskningsrapport 3) tas i den använda estimatorn hänsyn till att olika grupper av individer har olika medelröstningssannolikhet. Att detta görs beror på att man därigenom får med effekten av eventuella förändringar i medelröstningssannolikheterna.

Vid estimationen är det meningen att imputationer skall utföras på så sätt att i första hand partisympati och i andra hand valt parti vid föregående val insätts som benägenhet att rösta på ett visst parti för de individer som ej uppgivit detta. De individer (t ex vägrare) som inte på detta sätt

Metodtabell B

Röstningsfördelning på parti enligt PSU aug 70 för olika
estimationsförfaranden

	Center- par- tiet	Folk- par- tiet	Modera- ta sam- lings- partiet	Social- demo- kra- terna	Kommu- nis- terna	Små- par- tier	Summa absolu- ta av- vikelser	Parti- uppgift från %
Valresultatet 1970	19,9	16,2	11,5	45,3	4,7	2,4		
Enkel estimation:								
Lika medelröstningssannolikhet								
bortfallet fördelat som svarsindividerna	16,1	15,8	9,3	54,6	2,1	2,1	18,6*	70
bortfallet fördelat enl beräkning för 1968	22,9	13,1	15,7	42,3	3,2	2,8	15,2*	70
med imputationer	15,5	16,0	9,6	53,8	2,9	2,3	16,9*	82
Varierande medelröstningssannolikhet								
bortfallet fördelat som svarsindividerna	16,1	15,8	9,4	54,6	2,1	2,0	18,6*	74
bortfallet fördelat enl beräkning för 1968	21,9	13,5	14,8	44,2	3,0	2,6	11,0*	74
med imputationer	15,5	16,0	9,8	53,6	2,8	2,3	16,6*	86
Kvotestimation:								
Lika medelröstningssannolikhet								
bortfallet fördelat som svarsindividerna	20,5	14,3	11,7	48,2	2,5	2,9	8,3*	70
med imputationer	19,7	14,4	12,0	47,2	3,5	3,2	6,4*	82
Varierande medelröstningssannolikhet								
bortfallet fördelat som svarsindividerna	20,5	14,3	11,8	48,2	2,5	2,8	8,3*	74
med imputationer	19,7	14,4	12,2	47,1	3,4	3,2	6,6*	86
Efterstratifiering:								
Lika röstningssannolikhet								
bortfallet fördelat som svarsindividerna	19,3	15,4	11,5	48,5	2,5	2,9	7,3*	69
med imputationer	18,3	15,2	11,5	48,9	3,0	2,8	7,8*	80
bortfallet fördelat på parti och strata	19,0	14,7	11,9	48,6	3,2	2,6	7,8*	80
1) Varierande röstningssannolikhet								
bortfallet fördelat på parti och strata	18,4	15,0	11,8	49,2	3,1	2,5	8,6*	84

1) Det är detta estimationsförfarande som används i tabellerna 2-6.

* Signifikant avvikelse mellan fördelningarna vid χ^2 -test på 5 % - nivån

kan tillföras ett visst parti fördelas efter givna regler på efterstrata och tilldelas ett parti. Formellt beskrivs estimatorerna i anslutning till resp tabell (avsnitt 2.3).

3.4.3 Estimation av förändringsparametrar

De förändringsparametrar som ingår i tabellplanen mäter förändringen i benägenheten att rösta på ett visst parti eller partigrupp sedan föregående partisympatiundersökning och sedan föregående riksdagsval (tabell 3 och 5). Det resonemang som fördes ovan i avsnitt 1.5.2 om skälet att ej använda enkel estimation gäller även här.

Förändringarna sedan föregående riksdagsval kan skattas genom att differensen mellan en skattning av nivåparametern vid undersökningstillfället och det kända valresultatet bildas. En sådan estimator har samma varians och skevhet som nivåestimatorn (se kapitel 3 i forskningsrapport 3). Skevheten är dock i allmänhet mycket allvarligare vid förändringsskattningar då den i förhållande till förändringsparameterns storlek ofta kan vara betydande trots att den relativt nivåparameterns storlek kanske är försumbar. Av detta följer att man om denna förändrings-estimator används kan tvingas till åtgärder för att minska skevheten i nivåestimatorn som inte är motiverade av dess inverkan på nivåskattningen. Problemet med skevheten i förändringsestimatorn kräver alltså lösning på problemet med skevheten i den ingående nivåskattningen.

Ett alternativt sätt att skatta förändringen i ett partis andel från ett riksdagsval till undersökningstillfället är att bilda differensen mellan partiets skattade andel vid undersökningstillfället och dess skattade andel vid det tidigare riksdagsvalet. Det kan tyckas att man genom att skatta partiets andel vid riksdagsvalet inför ytterligare osäkerhet i skattningen av förändringen men om båda nivåskattningarna beräknas på uppgifter från samma PSU (samma intervjupersoner) kan man utnyttja det förhållandet att endast en mindre del av väljarna byter parti. Om sambandet mellan valt parti vid föregående val och benägenhet att rösta på visst parti är tillräckligt stort kan denna förändringsestimator ha mindre varians än den tidigare. Om skevheten är lika stor vid skattning av båda nivåparametrarna så har denna förändringsskattning inte heller någon skevhet. En svaghet hos denna förändringsestimator är att summan av förändringsskattningen för ett parti och dess faktiska andel vid föregående val i allmänhet inte överensstämmer med nivåskattningen för partiet vid undersökningstillfället. Ett sådant förhållande upplevs i allmänhet som förvirrande och oacceptabelt.

Resultatet av olika estimationsmetoder för förändringsskattningar kan studeras i tabeller analoga med metodtabell B ovan. De redovisas ej här, men av dessa framgår att de skattningar som beräknats med kvot- och efterstratifierings-estimator överensstämmer bättre med den faktiska förändringen (summa absoluta avvikelser är nästan genomgående 10 procentenheter mindre än vid enkel estimation) vilket framför allt torde bero på dessa estimatorers förmåga att justera för

skevhet. Intressant är att notera den goda överensstämmelsen mellan dessa skattningar och skattningarna som beräknats genom skillnaden mellan med enkel estimation skattade nivåparametrar. Detta förhållande förstärker tilltron till hypotesen att den relativa skevheten i skattningar av de aktuella nivåparametrarna och i skattningar av föregående valresultat är ungefär lika stor.

Eftersom efterstratifieringsestimatorn används vid skattning av nivåparametrarna är det lämpligt att skillnaden mellan nivåskattningen och det faktiska valresultatet används för att skatta förändringsparametern.

Förändringarna mellan två undersökningstillfällen skattas enklast genom att differensen mellan nivåskattningarna för de två tillfällena bildas. Denna estimator är speciellt effektiv då samma urval användes i båda undersökningarna. Används roterat urval där en del av urvalet byts ut mellan successiva tillfällen kan "sammansatt estimation" vara effektivare. Möjligheterna och lämpligheten att använda sammansatt estimation vid partisympatiundersökningar har inte utretts inom ramen för det hittills genomförda metodarbetet.

3.5 Icke systematiska fel

Den sannolika omfattningen av de icke-systematiska felen för en skattning anges med hjälp av ett s k konfidensintervall.

Med konfidensintervall menas ett intervall kring en skattning som med en viss konfidensgrad omsluter skattningens förväntade värde. Om intervallet är sådant att det med säkerhet innehåller det förväntade värdet har det konfidensgraden 100 %. Om det däremot med säkerhet inte innehåller det förväntade värdet är konfidensgraden 0 %. Vanligen arbetar man med 95 % konfidensintervall vars övre och undre gräns för en normalfördelad variabel beräknas som skattningen + resp - 2 gånger standardavvikelsen för skattningen. Om systematiska fel förekommer måste konfidensintervallets läge ändras för att parametrarnas sanna värde skall ligga i intervallet med den tänkta konfidensgraden. Det nya intervallet erhålles genom att dra det systematiska felet från konfidensintervallets nedre och övre gräns. Om inte sådan justering av konfidensintervallet sker är sannolikheten mindre än konfidensgraden/100 att parametrarnas sanna värde ligger i konfidensintervallet.

I tabellerna anges inom parentes och under det skattade värdet i cellen det beräknade osäkerhetstalet. Osäkerhetstalet beräknas som 2 gånger standardavvikelsen och anger alltså halva bredden för ett 95 % konfidensintervall.

3.6 Test av skillnader mellan procentfel

Skattningar kan indelas i huvudgrupperna nivå- resp jämförelseskattningar. Statistikprodukten innehåller väsentligen nivåskattningar. Endast tabellerna 3 och 5 innehåller jämförelseskattningar, nämligen skattningar som mäter förändring från föregående val.

Man kan dock vilja göra ytterligare jämförelser. För att de observerade skillnaderna skall bli riktigt bedömda fordras att man tar hänsyn till osäkerhetstalet.

Detta kan göras genom att bilda en testkvantitet som utnyttjas för att testa om det även föreligger en skillnad mellan motsvarande parametrar (dvs skillnaden är signifikant). Denna testkvantitet har följande generella utseende:

$$\frac{p_1 - p_2}{\text{Ost}(p_1 - p_2)}$$

där p_1 och p_2 är de observerade procenttalen.

Om denna variabel är större än 1 är skillnaden signifikant på 5 % - nivån.

För att erhålla värdet på testvariabeln krävs att man vet hur osäkerhetstalet för jämförelseskattningen beräknas. I det följande redovisas tre typer av jämförelseskattningar samt motsvarande beräkningsformler för osäkerhetstalen.

- A Skattning som mäter skillnaden mellan två procenttal (p'_g och p''_g) inom en redovisningsgrupp

$$\text{Ost}(p'_g - p''_g) = \sqrt{\text{Ost}^2(p'_g) + \text{Ost}^2(p''_g) + 8 \cdot p'_g \cdot p''_g / n_g}$$

där n_g = bastalet för redovisningsgrupp g.

- B Skattning som mäter skillnaden mellan ett procenttal i en redovisningsgrupp (p_{g_1}) med motsvarande procenttal i en annan redovisningsgrupp (p_{g_2})

$$\text{Ost}(p_{g_1} - p_{g_2}) = \sqrt{\text{Ost}^2(p_{g_1}) + \text{Ost}^2(p_{g_2})}$$

- C Skattning som mäter skillnaden mellan ett procenttal i en redovisningsgrupp (p_g) och motsvarande procenttal i hela undersökningspopulationen (p)

$$\text{Ost } (p_g - p) = \sqrt{1 - \frac{n_g}{n}} \cdot \text{Ost } (p_g)$$

där

n_g = bastalet för redovisningsgrupp g

n = nettourvalet

Dessa skattningar torde huvudsakligen täcka behovet av jämförelser.

INLEDNING

För en tid sedan fick Ni ett brev där vi talade om att vi skulle kontakta Er för en intervju angående Era politiska sympatier. Innan vi börjar intervjun vill jag påpeka att **vi** som arbetar med undersökningen har tystnadsplikt och de uppgifter Ni lämnar är skyddade av sekretesslagen.

1. Är det något av de politiska partierna som står Er närmare än de andra?

1	JA	→	2	
2	NEJ	}		
8	VET EJ/TVEKSAM		→	3
9	VÄGRAR			

Anm.:

21

.....

2. Vilket parti är det?

01	CENTERPARTIET	}	→ 5
02	FOLKPARTIET		
03	KOMMUNISTISKA FÖRBUNDET MARXIST-LENINISTERNA (KFML)		
04	KRISTEN DEMOKRATISK SAMLING (KDS)		
05	MODERATA SAMLINGSPARTIET		
06	SOCIALDEMOKRATERNA		
07	VÄNSTERPARTIET KOMMUNISTERNA (VpK)		
08	ANNAT PARTI. Vilket?		
88	VET EJ	→	3
	VÄGRAR	↓	

Är det något av de borgerliga partierna eller något av de andra?

96	BORGERLIGT	}	→ 5
97	ANNAT ÄN BORGERLIGT		
98	VET EJ		
99	VÄGRAR		

Anm.:

22-23

.....

3. Men vilket parti har Ni störst sympati för?

- 01 CENTERPARTIET
- 02 FOLKPARTIET
- 03 KOMMUNISTISKA FÖRBUNDET MARXIST-LENINISTERNA (KFML)
- 04 KRISTEN DEMOKRATISK SAMLING (KDS)
- 05 MODERATA SAMLINGSPARTIET
- 06 SOCIALDEMOKRATERNA
- 07 VÄNSTERPARTIET KOMMUNISTERNA (VpK)
- 08 ANNAT PARTI. Vilket?
- 10 INGET PARTI
- 88 VET EJ
- 99 VÄGRAR

→ 5

→ 4

Anm.:

24-25

4. (ENDAST OM "INGET PARTI", "VET EJ" ELLER "VÄGRAR" PÅ FÖREGÅENDE FRÅGA)

Har Ni störst sympati för något av de borgerliga partierna eller något av de andra?

- 1 BORGERLIGT
- 2 ANNAT PARTI ÄN BORGERLIGT
- 3 BÅDE BORGERLIGT OCH ANNAT PARTI
- 4 LIKGILTIGT/VARKEN BORGERLIGT ELLER ANNAT
- 8 VET EJ
- 9 VÄGRAR

Anm.:

26

5. (DENNA FRÅGA STÄLLS EJ TILL PERSONER FÖDDA 1951 OCH 1952 UTAN FORTSÄTT DÅ MED FRÅGA 8)

Deltog Ni i riksdagsvalet 1970?

- 1 JA
- 2 NEJ
- 8 VET EJ
- 9 VÄGRAR

→ 6

→ 8

Anm.:

27

6. Vilket parti röstade Ni på?

- 01 CENTERPARTIET
- 02 FOLKPARTIET
- 03 KOMMUNISTISKA FÖRBUNDET MARXIST-LENINISTERNA(KFML)
- 04 KRISTEN DEMOKRATISK SAMLING(KDS)
- 05 MODERATA SAMLINGSPARTIET
- 06 SOCIALDEMOKRATERNA
- 07 VÄNSTERPARTIET KOMMUNISTERNA(VpK)
- 08 RÖSTADE BLANKT
- 88 VET EJ
- 99 VÄGRAR

→ 8

→ 7

Anm.:
.....

28-29

7. (ENDAST OM "VET EJ" ELLER "VÄGRAR" PÅ FÖREGÅENDE FRÅGA)

Röstade Ni på något av de borgerliga partierna
eller på något av de andra?

- 1 BORGERLIGT
- 2 ANNAT ÄN BORGERLIGT
- 8 VET EJ
- 9 VÄGRAR

Anm.:
.....

30

8. Hur skulle Ni göra om det vore riksdagsval någon av de
närmaste dagarna. Skulle Ni rösta, skulle Ni kanske
rösta, eller skulle Ni inte rösta?

- 1 RÖSTAR
- 2 RÖSTAR KANSKE
- 3 RÖSTAR INTE
- 8 VET EJ
- 9 VÄGRAR

→ 9A

→ 9B

Anm.:
.....

31

9. A Vilket parti skulle Ni rösta på?

B Om Ni trots allt bestämde Er för att delta,
vilket parti skulle Ni då rösta på?

01 CENTERPARTIET

02 FOLKPARTIET

03 KOMMUNISTISKA FÖRBUNDET MARXIST-LENINISTERNA(KFML)

04 KRISTEN DEMOKRATISK SAMLING(KDS)

05 MODERATA SAMLINGSPARTIET

06 SOCIALDEMOKRATERNA

07 VÄNSTERPARTIET KOMMUNISTERNA(VpK)

08 ANNAT PARTI. Vilket?>11

09 SKULLE RÖSTA BLANKT

10 SKULLE INTE RÖSTA

88 VET EJ

99 VÄGRAR

Anm.:

32-33

10. (ENDAST OM "VET EJ" ELLER "VÄGRAR" PÅ FÖREGÅENDE FRÅGA)

Skulle Ni rösta på något av de borgerliga partierna
eller på något av de andra?

1 BORGERLIGT

2 ANNAT ÄN BORGERLIGT

8 VET EJ

9 VÄGRAR

Anm.:

34

11A (OM FRÅGA 9A STÄLLDES)

Känner Ni Er kanske tveksam eller helt säker på att Ni
skulle rösta på (NÄMN PARTIET I FRÅGA 9)

11B (OM FRÅGA 9B STÄLLDES)

Om Ni kommer att rösta då, känner Ni Er kanske tveksam
eller helt säker på att Ni skulle rösta på
(NÄMN PARTIET I FRÅGA 9)

1 HELT SÄKER

2 MER TVEKSAM

9 VÄGRAR

Anm.:

35

36

SVARSSTATUS

L I T T E R A T U R F Ö R T E C K N I N G

- (1) Teori och metodik vid partisymptatiundersökningar.
Forskningsrapport nr 1. (Stencil)
Statistiska centralbyråns utredningsinstitut,
Stockholm 1970
- (2) Teori och metodik vid partisymptatiundersökningar.
Forskningsrapport nr 2. (Stencil)
Statistiska centralbyråns utredningsinstitut,
Stockholm 1971
- (3) Teori och metodik vid partisymptatiundersökningar.
Forskningsrapport nr 3. (Stencil)
Statistiska centralbyråns utredningsinstitut,
Stockholm 1972
- Teori och metodik vid partisymptatiundersökningar.
Forskningsrapport nr 4. (Stencil)
Statistiska centralbyråns utredningsinstitut,
Stockholm 1972
- (4) Wahlström, S.:
Debatten om partisymptatiundersökningarna.
Historik. (Stencil)
Statistiska centralbyråns utredningsinstitut,
Stockholm 1971
- (5) Ett försök med återintervjuer i partisymptati-
undersökningar. (Stencil)
Statistiska centralbyråns utredningsinstitut,
Stockholm 1970

I N N E H Å L L S F Ö R T E C K N I N G

	Sid
1. Partisymptiundersökningens (PSU) genomförande	1
1.1 Partisymptiundersökningarnas bakgrund och syfte	1
1.2 Population, urvalsram och urvalsstorlek	2
1.3 Mätinstrument	3
1.4 Datainsamling och bearbetning	4
1.5 Estimatorer	5
1.5.1 Aktuella estimatorer	5
1.5.2 Skäl att använda olika estimatorer	5
2. Tabellbilaga till partisymptiundersökningen November 1972	7
2.1 Några påpekanden angående tabellberäkningarna	7
2.2 Tabeller	9
2.3 Definition av variabler, parametrar, estimatorer och osäkerhetstal för varje tabell	26
3. Tillförlitligheten av partisymptiundersökningar	43
3.1 Inledning	43
3.2 Olika feltyper	43
3.3 Systematiska fel	44
3.4 Korrigering för systematiskt fel genom estimationen	48
3.4.1 Systematiska fel i tidigare undersökningar	49
3.4.2 Olika skattningsmetoder	50
3.4.3 Estimation av förändringsparametrar	53
3.5 Icke systematiska fel	54
3.6 Test av skillnader mellan procenttal	55
 Bilaga: Intervjuformulär	
Bilaga: Litteraturförteckning	